ANUL I No. 94 — 6 PAGINI 2 LEI — Joi 6 Noembrie 1941

Basarabia

Ziarul nouei vieți românești

Redacția din București Bulevardul Lascăr Catargiu, 31 Tel. 2.69.45	Abonamente: Un an 500 lei, 6 luni 250 lei, P-tru instituții 1000 lei	Redacția din Chișinău: Strada Mihail Eminescu, 19 Telefon 302

Dumnezeu învață popoarele și oamenii că numai prin credință și prin jertfă se pot înălța.

Acei cari și-au țintuit trupul pe crucea nemuririi românești, își merită slava și cinstirea noastră.

Aceasta nu înseamnează numai simțeminte și vorbe, ci să fii gata să-ți jertfești viața pentru drepturile Patriei, urmându-le exemplul.

MAREȘAL ION ANTONESCU

Inainte, tot inainte...

MISIUNEA NOASTRĂ ESTE DE A LUPTA PRIN PROPAGANDĂ CREȘTINĂ IMPOTRIVA PRĂVĂLITORILOR DE ALTARE

Mesagiul d-lui prof. Mihai Antonescu, președinte ad-interim al Consiliului de miniștri, citit la inaugurarea postului „Radio-Moldova" dela Iași

Cu ocazia inaugurării la Iași a postului „Radio-Moldova", d. profesor Mihai Antonescu, președinte ad-interim al Consiliului de miniștri, a citit, la ora 11,30, următorul mesagiu:

Iași! Cetate bătrână de credință românească, frunte de lumină moldoveană, ți se deschid azi porți noui de grai strămoșesc pentru ca să-ți înalți din nou cuvântul stăpânitor peste plaiurile Moldovei voevozilor de altă dată.

Cuvântul creștin al Mitropoliei Iașului va răsuna în zumzetul clopotelor veșnice, îndrumând pravoslavnic sufletele românești așezate la Nistru și dincolo de Nistru.

Din tot cugetul meu urez acestei noui înfăptuiri, dăruită de Guvernul Mareșalului Antonescu bătrânei Capitale a Moldovei, ca să însemneze în istoria culturii românești ceea ce Universitatea Mihăileană și tradiția caldă a cenaclurilor ieșene de altă dată au adus culturii naționale.

Și ca în jurul acestui nou așezământ de răspândire a graiului și cugetului românesc să se adune moldovenii de pretutindeni, așa cum alergau toți la orele lui Kogălniceanu, când vorbea despre mândria noastră de români

D. PROF. MIHAI ANTONESCU

sau la cenaclurile Junimii care au dăruit Neamului pilda creatoare a puterii spiritului românesc.

De data aceasta misiunea noastră este nu numai de a zidi crez românesc nou, îndemn de unire și de faptă înoitoare, dar de a lupta prin propagandă creștină și prin sfat drept împotriva prăvălitorilor de altare și a acelora cari ne cotropiseră pământul după ce prăbușiseră familia, biserica și proprietatea.

Cer învoirea ascultătorilor mei dela postul Radio Moldova ca primul gând pe care îl închin la această despicare de drum nou să-l aduc prinos de recunoștință ostașilor români cari luptă încă pe pământurile Moldovei de altă dată și dincolo de ele, în războiul nostru sfânt, mărturisind recunoștința Neamului pentru lupta și jertfa lor desrobitoare.

Cu gândul țintă la drepturile veșnice, deschid emisiunea postului de Radio Moldova strigând:

Trăiască Regele Mihai I!

Trăiască Mareșalul Antonescu!

Trăiască Românii de pretutindeni!

COMEMORAREA PRIMEI REALIZĂRI TEHNICE ROMÂNEȘTI

S'a comemorat Duminică — în fața Suveranului și a Primului Ministru — împlinirea a șase decenii dela înființarea Societății Politechnice Române și dela realizarea primei lucrări tehnice a inginerilor români: linia ferată Buzău-Mărășești, inaugurată la 30 Octombrie 1881, de către Regele Carol I.

In interval de șasezeci de ani technica românească a făcut progrese uimitoare. Azi ea stă la nivel cu progresul popoarelor cu tradiție technică mult mai veche. Atât ca știință cât și ca realizări.

In împrejurări anevoioase, ingineria românească și-a afirmat fără încetare spiritul ei constructiv și posibilitățile de a adăuga progresului uman un aport ce va fi totdeauna apreciat și admirat. Vedem în aceasta însuși simbolul energiei românești creatoare și geniul unui popor înzestrat cu realități excepționale.

Dela 30 Octombrie 1941 s'au scurs numai șase decenii. O viață mijlocie de om. Dar dacă recapitulăm toate realizările technice românești, dela inaugurarea liniei ferate Buzău-Mărășești și până azi, avem impresia unei distanțe de sute de ani. Această largă și rapidă bogăție de realizări se datorește spiritului românesc de a se concentra și de a rezista celei mai mari viteze.

In lupta de emulare a popoarelor europene, poporul român a trebuit să lupte cu greutăți excepționale. Să șteargă urmele barbare, să refacă distrugerile stăpânitilor străine, să-și încropească o organizare nouă și în acelaș timp să ajungă din urmă pe cei favorizați de împrejurări și de vechime, cari l-o luase înainte.

A realizat tot ceeace și-a propus. Iar în ceeace privește progresul, a reușit chiar să treacă înaintea altora. Trebue să notăm bine acest lucru și să ne mândrim cu el.

Să ne mărginim numai la obiectul comemorării de Duminică. Mai bine zis, la progresul drumurilor de fier din România, a căror rețea prezintă aspectul unei țări înaintate. Bogata ramificare a acestei rețele și buna ei organizare, ne oferă azi — ca și altădată — cel mai potrivit prilej de încercare. Lucrările pregătitoare ale războiului din Răsărit și din Sud, au găsit în drumurile noastre de fier un perfect instrument din toate punctele de vedere.

Cuvântarea Baronului Von Killinger, rostită acum câteva săptămâni, este cea mai concludentă dovadă în această privință. Ministrul Germaniei a declarat că toate transporturile — uriașe transporturi! — s'au efectuat în admirabile condițiuni „fără nici un accident". Constatarea ne măgulește și sporește încrederea în forțele noastre și în buna noastră organizare.

Rețeaua noastră de căi ferate, după mărturia de mai sus, e capabilă să facă față celor mai mari probleme de circulație. In înfățișarea de azi, ea este opera unui popor vrednic și priceput, cu menirea superioară. E opera technicianului român, care a început să se afirme la 1881, pentruca azi să strălucească la umăr cu tehnicienii marilor națiuni și să stea cu fruntea scăldată de razele admirației lor.

Astfel, comemorarea de Duminică prezintă o semnificație care iese cu totul din cadrul obișnuit al aniversărilor. E un moment, pe care destinul l-a relevat și l-a subliniat în aceste zile scăldate în soarele biruinței. Un simbol al năzuințelor românești de viitor. Căci în realizarea drumului de fier dintre Buzău și Mărășești se oglindea de pe atunci, marea biruință de azi.

George A. Petre

PRESA IN „NOUA ARHITECTURĂ A LUMII"

Dela „Gazeta" lui Théophraste Renaudot, apărută la 30 Mai 1631 și până la gazetele zilelor noastre, nu este numai o distanță de vreo trei sute de ani. Este, mi se pare, ceva mai mult...

Din punct de vedere al însemnătății sociale a acestui instrument de vehiculare a cuvântului, — dela biata foaie a precursorului Renaudot și până la ziarele doldora, de material ale clipelor de față e, parcă, o depărtare de mii de ani!

Căci, în timp ce „La Gazette" apărea la 30 Mai 1631 pentru a aduce cititorilor știri din ziua de 2... Aprilie a aceluiaș an (între altele, vestea că „Regele Persiei, cu 15.000 de cai și 50.000 de pedestraș, asediază localitatea Dil, la două zile de orașul Babylon..."), — ziarele de azi aduc proaspete — fierbinți, știrile de acum două-trei ore, sau de și mai puțin!...

In chipul acesta, presa s'a transformat, de-alungul veacurilor dintr'o informatoare asupra trecutului, într'o înregistratoare a fenomenelor prezentului și într'o indicatoare a formelor viitorului, adică într'un factor de cel mai viu interes și folos social.

*

Despre rolul presei în actualitatea națională și internațională și în elaborarea formelor vieții viitoare ale societății, a vorbit, de curând — cu prestigiul celui înălțat, el însuș dintre inspirații condeiului —, d. Al. Bădăuță, Secretarul general al Ministerului Propagandei Naționale. Salutând la o masă camaraderească ziariștii bulgari veniți să ne viziteze țara, — d-sa a subliniat „certitudinea că — niciodată mai mult decât azi — presa nu a avut un rost mai hotărîtor în acțiunea de lămurire a popoarelor ca și a țelurilor noui ale acestei lumi care se ridică"...

„O mai bună cunoaștere (a spus d. Al. Bădăuță) înseamnă o mai bună înțelegere: înlesnind această operă, presa ajută, efectiv, la desăvârșirea acestei noui arhitecturi a lumii ale cărei ziduri se înalță, biruitor, sub ochii noștri.

Inainte vreme, singurii cărora li se recunoștea dreptul să orienteze o țară erau politicienii (cari orientau cu vorba) și agenții electorali (cari orientau cu ciomagul)...

A sosit, în sfârșit, vremea ca — alături de soldații cari rotunjesc din nou frontierele țării cu ascuțișul baionetei — ziariștii să primească și ei un rol de prim ordin în această măreață operă de reconstituire națională.

Insemnătatea acestui rol al ziariștilor anului de grație 1941 este — iată — recunoscută oficial, prin cuvântul autorizat al Secretarului general al Ministerului Propagandei Naționale.

...Este o reală satisfacție, dată nu numai gazetarilor (dintre cari mulți sunt pe front), dar adevărului însuș!

Tityr

PROBLEME BASARABENE

Abecedare în limba locală

Domnul prof. univ. D. Caracostea, în numărul „Revistei Fundațiilor Regale", închinat Basarabiei și Bucovinei, susține introducerea în învățământul din Basarabia a abecedarelor în limba locală. Domnia sa își justifică propunerea afirmând, că „trăsătura firească de unire între sufletul copilului basarabean și cultura românească nu poate fi decât cuvântul sub forma în care el dăinuește în ținutul respectiv, așa cum l-a auzit și l-a trăit copilul acasă".

Este aceasta o prețioasă observație asupra psihologiei basarabene, care pornește nu dela un basarabean, ci dela un mare cărturar român, preocupat de soarta limbei strămoșești în provincia recucerită. Intr'adevăr, tradiționalismul răsăritean al țării noastre merge până la egoism, însă un egoism sănătos și prea durabil, ca să nu poată rezista la toate influențele lăturalnice și să nu supravețuiască chiar într'un mediu agresor, cu tendințe de exterminare. Tradiționalismul religios, tradiționalismul familiar se rânduesc cu tradiționalismul graiului!

Făcând parte din întinsa rasă latină, limba literară românească nu e străină pentru spiritul basarabean, dar ea nu va putea provoca, mai ales în primul contact cu școala, acea căldură care leagă și introduce în sânge contopirea cu aspirațiile neamului. In al doilea rând, copilul care ia cunoștiință de limba literară, chiar din primul an al pregătirii lui, poate să-și formeze convingerea, că între limba vorbită de acasă și limba învățată în școală e o deosebire prea mare, ceeace dă naștere la o artificialitate în etapele de însușire ale ei.

Abecedarele în limba locală vor avea darul să nu jeneze conservatorismul basarabean, iar legătura cu limba literară o vor face-o pe nesimțite, fără să provoace confuzii în mintea copilului. Din punct de vedere pedagogic însemnătatea introducerei abecedarelor în limba locală e evidentă.

Un singur lucru poate să implice unele rezerve. Limba literară, pe care vor trebui să și-o însușească ulterior copiii, să nu fie o limbă bulevardieră, împănată cu prea multe expresii străine, zise neologisme, să nu fie o limbă dintr'acelea, pe care țăranul o ascultă cu respect, dar pe care nu o înțelege, neavând nimic comun cu puterea lui de pătrundere în evoluția graiului.

Pentru introducerea unor astfel de abecedare e nevoie de oameni pregătiți. Invățătorii vor simți greutăți mari, până se vor acomoda cu fonetica dialectală a limbei basarabene. Idealul ar fi ca s'o

Sergiu Matei Nica

(Continuare în pag. II-a)

Slujbă religioasă la deschiderea anului școlar într'un sat transnistrian

ROMÂNII SPRE SEBASTOPOL

Ankara rămâne cu totul în afara preocupărilor cari duc la răsboiu

Luptele pentru cucerirea Crimeii, duse de către forțele germane în unire cu corpul expediționar român de sub comanda generalului Petre Dumitrescu, continuă în acelaș ritm și cu acelaș succes. Actualmente, bolșevicii se retrag într'o debandadă totală, lăsând în urma lor un imens material de războiu și un mare număr de prizonieri. In timp ce bolșevicii au luat, unii direcția Sebastopolului, alții pe acela a portului pescăresc Kerci, aviația germană bombardează violent șoselele, podurile și amenajamentele portuare pentru a reduce cât mai mult posibilitățile de retragere ale bolșevicilor.

Telegramele de aseară, anunță că forțele germane și corpul expediționar român au ocupat inima Crimeii, orașul reședință Simferopol, situat la egală distanță între țărmurile de apus și de răsărit și în apropiere de lanțul muntos care adăpostește, spre miazăzi, fortăreața Sebastopolului. După cum se vede, căderea Simferopolului apropie forțele germane și corpul expediționar român de Sebastopol, fapt care incomodează extrem de mult îmbarcarea bolșevicilor pentru Caucaz. Spre deosebire de asediul Sebastopolului, în 1856, susținut atunci de pe mare, asediu care a durat aproape un an și jumătate, acum Sebastopolul este amenințat de pe uscat, dinspre lanțul muntos. Căderea vechiului Sebastopol a adus pentru noi românii realizarea unirii Principatelor și un nou suflu de viață națională. Din 1859, de fapt, popoarele Europei au intrat într'o ordine care a durat până în prezent, când Sebastopolul este iarăși în preajma căderii. Participarea, alături de forțele germane, a corpului expediționar român la luptele pentru cucerirea Crimeii, este un fel de hotărîre frumoasă a istoriei, un răspuns prompt pe care îl dau românii aceluiaș Sebastopol de care a fost în funcție unirea lor. Sebastopolul de azi trebue să cadă, deoarece — ca și în 1859 — se pregătește o altă soartă pentru Europa și pentru România.

Amenințarea Sebastopolului, făcându-se de pe uscat, posibilitățile de rezistență ale bolșevicilor sunt reduse la minimum și rezistența însăși fără rațiune. Forțele germane și corpul expediționar român au dat peste cap sistemul de fortificații amenajat deacurmezișul istmului Perekop și acest fapt interesează doar în șirul de lupte cari se mai dau. Soarta Crimeii nu mai poate fi schimbată nici la Kerci, dar nici la Sebastopol, ca atare.

*

Discursul pe care d. Inonu, președintele Turciei, l-a rostit acum câteva zile cu privire la atitudinea pe care înțelege s'o aibă în politica externă, a mulțumit pe deplin Berlinul și Roma. D. Inonu a arătat cu acel prilej că guvernul său va căuta din toate puterile să rămână cu totul în afara preocupărilor cari duc la răsboiu, singura chestiune fiind numai aceia a păstrării cu orice preț a independenții naționale.

De fapt, după cum se arată la Roma, Axa n'a dorit niciun moment extinderea răsboiului și în Asia Mică, lucru pe care nu l-au urmărit cu acelaș interes Moscova și, mai ales, Londra. Dimpotrivă, sprijinite pe politica belicistă a d-lui Roosevelt, aceste centre pentru propagarea incendiului au făcut destule presiuni pentru a precipita Turcia împotriva Axei. N'au reușit, întâi, pentrucă d. Inonu și guvernul său au ținut socoteală de experiențele făcute de cei cari au ascultat de sfaturile fatale ale Londrei și, al doilea, pentrucă discernământul de care au dat dovadă conducătorii Turciei a desprins clar, pentru ei, fizionomia viitorului apropiat.

Eforturile pentru păstrarea unei linii unitare în politica externă au fost, pentru Turcia, continui și din ce în ce mai mari, așa că roadele acestei politici nu vor întârzia, evenimentele din răsărit fiind categorice.

DUH ȘI SLOVĂ

A FOST ODATĂ!...

Nu credem să existe popor pe fața pământului, care să se mai poată bucura în toată liniștea de cunoscutul belșug al vremurilor apuse. Zicem belșug, înțelegând traiu zilnic, confort, muncă împletită cu repaos; cu alte cuvinte, viață de om. Așa cum a fost odată, căci trăim cu toții dincolo de poveste, într'o lume plină de griji și văduvă de sentimentalism, în înțeles poetic.

Astăzi însăși viața are un ritm mai accelerat, pentrucă trece în moarte fără pregătire, adică fără ceremonialul obișnuit al înmormântării omului. S'ar putea spune că trăim în moarte, viața fiind numai un accident!

Epoca romantismului e o filă de basm, căci omul de astăzi, fiind un om mecanic, îi lipsește sentimentul, adecă acea coardă de vibrații interioare, care-i dă calități de ființă superioară. Pentru omul de azi, faptul divers nu mai există, iar senzaționalul și-a pierdut nofțanea emotivității de înaltă tensiune.

Trăim în epoca unei anumite gândiri, a acelei gândiri încărcate de griji mărunte, specifică omului primitiv. Ne muncește ideea viitorului imediat și dându-ne seama că prezentul nu-i decât preludiul unor realități tragice, ne lipsește avântul în ideal! Frământați în noi și numai pentru noi, ne amăgim cu iluzia întoarcerii în vreme, pentru a trăi iarăși în „a fost odată!".

A fost odată, ce?

E-așa de mult de-atunci, că n'ci nu mai reușim să ne aducem aminte! Știm numai atât, că ne emoționam de cel din urmă fapt divers, că ne dădea fiori melodia unui cântec trist și că senzaționalul ne clătina ființa până la delir.

Eram prea mult oameni, uitând că omenia nu-i o calitate, ci un defect organic. Trăiam prea mult în literatură neînvățând nimic din cioenirea conflictelor vieții în luptă cu viața.

A fost odată!

Povestea s'a sfârșit, viața de astăzi fiind numai un surogat al ei, ca orice produs al trecerei din poveste în viață. Astăzi suntem atât de îmbibați de gânduri și atât de supuși omului mecanic, pe cari ni l-am adunat din resturile omului adevărat, că nu mai suntem capabili de fantezii emotive. Omul din noi ne poruncește să ne înșurubăm pornirile omului din poveste și să ne deșirăm zilele pe arcuri mecanizate, după un program ce nu-i al nostru, dar pe care ni l-am însușit, convinși că trecem doar printr'o eclipsă a așa zisei omenii.

A fost odată!

Povestea s'a sfârșit pentru a începe o alta atunci când oamenii vor avea să se emoționeze de melodia unui cântec trist și să culeagă din faptul divers, adevăruri pentru o viață liniștită și plină iarăși de belșugurile vremurilor.

Noi am fost predestinați să ne naștem în poveste, dar să trăim dincolo de ea, amăgindu-ne restul zilelor vieții cu refrenul acelui: a fost odată!

Al. Negură

Cronica literară

„Viața Basarabiei"

Primul număr din toamna aceasta al revistei „Viața Basarabiei" a apărut recent aducând un număr deosebit de bogat și interesant. „Participarea sufletului basarabean la răsboi" — însemnări din linia I—prilejuește d-lui Sergiu Matei Nica, autorul acestor pagini de istorie nouă care deschid revista, — o frumoasă incursiune în complexul de sentimente trăite într'o maximă intensitate de flăcăii Basarabiei pe câmpul jertfelor superbe.

„Din însemnările acestea care nu au fost scrise pentru a îmbogăți repertoriul impresionist și searbăd al literaturii noastre de războiu — scrie tânărul combatant și erou — se va putea culege adevăratul aspect al psihologiei războinicului basarabean".

Proza e susținută de Gr. Rugescu (O partidă cu draci — nuvelă —), Artur Gorove (Călătorie în Cehoslovacia), Paul Papadopol (Câteva povestiri mai noui de ale lui Gr. Cretescu) Ștefan Usinevici (Amintiri), Lelia Pavel (O preumblare spre „Vârful cu dor"), N. Spătaru (Din Chișinăul de altădată), etc. Poezie remarcabilă semnează: Octav Sargețiu (Chișinău), Sergiu Grosu (In codrii Tigheciului—In țara Bugeacului), Neculai V. Coban (Ograda mea — Holdă cu amintiri), Ariton Luțcan (Tristeți de ceară), Pavel Codiță (Aș vrea) etc.

O foarte bogată cronică, însemnări, recenzii, note și polemici, oameni opere, reviste întregesc acest substanțial număr — al „Vieții Basarabiei".

CRESTĂTURI

● D. **Pan Halippa** se ocupă cu reorganizarea societății scriitorilor basarabeni. Cum majoritatea scriitorilor ce compuneau societatea înainte de Iunie 1940, sunt fugiți în Rusia Sovietică (Bogdan Istru, Costenco), ori deportați (Ștefănucă și Curicheru) d. Halippa reorganizează asociația cu membrii întorși din refugiu.

Să sperăm că se va găsi calea cea mai bună pentru înviorarea literaturii basarabene, dela care se așteaptă mult în viitorul creațiunilor de durată.

● Printre învățătorii care au adus un real aport scrisului, în deosebi pe tărâm sociologic și pedagogic, este d. Dumitru Barbu. Ultima d-sale carte aduce deosebit de interesante exemple din viața poporului basarabean din regiunile sănătos desvoltate în satele răzășești. Influența mediului și a familiei, legătura săteanului cu brazda și trecutul străbunilor săi muncitori de pământ, sunt cu multă pricepere expuse din puncte de vedere psihologic și cu aplicațiile educative.

GEORGE DORUL DUMITRESCU are gata pentru tipar mult așteptata monografie literară „Chișinău". Scriitorul acesta, înfrățit pe de-antregul cu pământul basarabean, s'a recomandat ca un credincios cercetător al frumuseților transprutene, desvăluind în puternicele sale metafore o vastă iubire de țara celor mai ciudate capricii ale destinului.

Iată această frescă din peisajul chișinăuean, care-i garantează un succes inepuizabil al cărții sale:

„Incântările pe care ți le putea oferi darnic Chișinăul sunt nenumărate. Grădina publică cu lumina piezișă și mată. Comorile de artă de la Muzeul Național și capela Seminarului Teologic. Valoroasa colecție a Bibliotecii Centrale și cea a Municipiului. Bisericile târgului ctitorite de boeri cu nume românești de baladă. Iarna cu nămeți înalți și friguroasă, ochii albaștri ai fetelor și deasupra tuturor, generoasă, lungă, darnică, bună toamnă. In jurul orașului dealurile se țin lanț. La Buiucani lumina irizată printre aracii încă verzi, înveselește bucolic inimile. Armonica nu mai plânge romanțe străine, căci vinul podgoriilor a deprins-o cântec de-al nostru:

De-ar veni vremea de toamnă,
Leliță Ioană.
Să mă plimb din cramă în cramă,
Să beau vin, să 'nghit pastramă,
Leliță Ioană.

PETRU COMARNESCU, în studiul „Virtuțile sufletului basarabean", publicat în numărul „Revistei Fundațiilor Regale" închinat Basarabiei, se arată un foarte bun cunoscător al substratului psihologic basarabean. Studiul domniei sale e atât de concentrat și de plin, încât fiecare frază poate forma obiectul altui studiu.

De ex.: „Sufletul basarabean îmi pare mai comunicativ și mai prietenos decât al celorlalți români, chiar dacă aceasta este o caracteristică general autohtonă. Curați la suflet, loiali, prietenoși, Basarabenii știu să se lege de ceilalți semeni cu o prietenie dezinteresată, discretă, pură, dela suflet la suflet. El privește mai cu seamă asemănările dintre oameni și mai puțin deosebirile".

● In editura revistei **CADRAN**, care face senzație în vitrina literară a toamnei acesteia, au apărut alte două plachete de versuri, de o factură originală. Anna-Mad de Mihnea **GHEORGHIU** și Dolores de Alexandru **BALACI**, aduc amatorului de poesie bună o dovadă de înaltă stăpânire a verbului și de o pasiune caldă pentru vers.

Este o înțelegere nouă a poemului sub semnul unei existențe reale a misterului poetic. Ambele plachete apar în condiții grafice excepționale.

Cronica dramatică

Teatrul Național: HAMLET de SHAKESPEARE

Piesa de teatru care ține de 350 de ani afișul tuturor teatrelor din lumea întreagă, opera dramatică în care geniul omenesc a intrat în adâncurile cele mai inaccesibile, — se află din nou pe afișul **Teatrului Național din București**, unde publicul nostru i-a făcut și de astă dată o primire entuziastă, cu săli complet pline, — săli cum nu face niciun teatru astăzi. Este un lucru pe care am ținut să-l subliniem, pentru a demonstra — unora — că sensibilitatea publicului nostru vibrează la marile opere ale artei universale.

Este o îndrăzneală, desigur, să scrim despre **Hamlet** și despre autorul lui, **Shakespeare**.

Socotim îndrăzneală aceasta, pentrucă nu știm ce ar putea să se mai spună nou despre această operă și despre autorul ei.

Cele mai de seamă personalități ale criticei, culturii și artei mondiale au spus despre **Hamlet** cele mai diverse păreri. **Hamlet** a fost și este problema tuturor. In Germania este chiar o zi pe an când se sărbătorește Hamlet și când fiecare nu vorbește decât despre Hamlet și despre genialul lui autor. Desigur, la noi nu poate fi vorba de așa ceva. Noi nu suntem la nivelul spiritual al Occidentului, pentrucă ne-au stăvilit ascensiunea atâtea hoarde venite din besna Asiei și izbite de porțile Europei, — porți care erau și sunt piepturile, carnea și sângele nostru...

Faptul că **Voltaire** detestă opera lui **Shakespeare**, că **Hugo** îi găsește defecte, că cutare mare critic o socotește deplorabilă, că despre Hamlet se spune când e o operă genială, când că e o operă idioată, — toate acestea înseamnă un singur lucru: că opera lui Shakespeare este, de trei secole și jumătate, subiectul tuturor. Și, se știe, că meritul unei opere stă în a fi discutată, nu lăudată.

Hamlet reprezintă **sufletul Omului**. Shakespeare a redat în Hamlet cele mai profunde realități ale sufletului. Cineva a spus că acest genial și unic dramaturg a **coborît** în suflet și nu se știe peste câte sute de ani va mai veni un om care să coboare măcar până acolo unde a coborît el.

Ar fi o impietate să încercăm aici altceva decât o cronică fugară asupra lui **Hamlet**, insistând mai ales asupra spectacolului pe care a reușit să-l realizeze **Teatrul Național** din București.

In rolul lui **Hamlet**, interpretat pe vremuri de marii **Ion Manolescu** și **Aristide Demetriad**, joacă astăzi un actor plin de tineretea și de experiența pe care o are rolul: este **George Vraca**, un talent superior al teatrului românesc de astăzi.

Iar în rolul nefericitei **Ofelia** joacă admirabil **Lilly Carandino**. Elitele teatrului nostru actual sunt în celelalte roluri: **Băltățeanu, Finteștieanu, Agepsina Macry-Eftimiu, Manu** — sub conducerea excelentului regisor **Soare Z. Soare**.

Este un Hamlet nou, un Hamlet adevărat. Este meritul tuturor de a fi putut realiza un Hamlet în adevăr **shakespearian**.

Ion Nicola

Când heruvimii plâng

Când heruvimii plâng
lângă tăceri inspicate,
se strânge somnu 'n părâng
și, verile ultimului vis, peste sate.

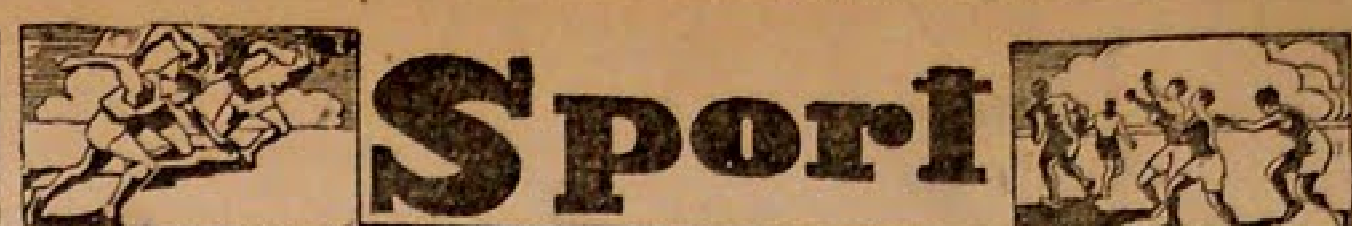
Ca odinioară, târziu peste inimi se suie
luceafărul dintr'o noapte în altă
și meșterul, cel mai mare meșter să i se spue,
îi adună apele pentru împărăția lui urias înaltă.

Cresc rădăcinele printre armuri îngropate,
copacul neliniștilor niciodată n'a crescut mai cu drag
Orbete vrăjit de întunericul morții nevropate
numai el viața o țintuit-o sub stele cu vârste de f...

De atuncea, când cei plecați se întorc la începu'
Și izvoarele seacă sub veștede seri de aramă
din Ulmul Cucului vecernii de lut,
ca peste o sută de glorii, pe deal se distramă.

Plâng heruvimii neliniștiți de întâmplări.
Lângă bucuriile lor nimeni n'a spus nici o rugă,
numai peste celesta lor nostalgie de zări
ultima poveste de dragoste și-a luat tălpășița spre fugă.

Neculai V. Coban

„Cupa Basarabia"

După etapa de Duminică

Nici etapa aceasta n'a adus ceva nou în ceeace privește pozițiile leaderilor. Peste tot vechii ocupanți au rezistat onorabil. Aceasta ne îndreptățește să presupunem că viitoarea etapă va da naștere la lupte și mai strânse, lupte care încep să pasioneze.

Incă o constatare îmbucurătoare: cu toate presupunerile pesimiste ale acelora care n'au văzut cu ochi buni înființarea acestei cupe, ultimele două etape au desmințit categoric cele susținute de clevetitori. Dovadă că la București programul cuplat de pe Spiai a adus 3.000 de spectatori, cu tot timpul nefavorabil (în a doua repriză a jocului Unirea Tr.—Venus a început să plouă). Și toată lumea a stat până la sfârșit. Ceeace înseamnă că matchurile cu tradiție rezistă vremurilor grele prin care trece foot-ball-ul, ca și clevetirilor acelora cari, numai ca să aibă o părere originală, se simt datori să denatureze adevăruri.

Surprize? Nu prea au fost. Afară de una singură: acela dela Reșița, unde Ripensia, după o serie susținută de înfrângeri, a făcut consecutiv, a doua egalitate. De astădată cu U. D. R., care conduce în clasament cu 11 puncte. Jocul a fost slab și Ripensia a scos egalitate fiindcă reșițanii au jucat lamentabil. Totuș pentru Ripensia jocul înseamnă o reabilitare. Să fie vorba oare de o revenire?

O caracteristică care nu este proprie numai acestei etape e frecvența mereu prezentă a „forfait"-urilor. Și atunci ne întrebăm un lucru: de ce echipele acestea care nu se prezintă la joc, s'au mai înscris în competițiune? De pildă în seria 3 nu s'a jucat nici un joc. „Sportul Muncitoresc" e suspendat, „Oltenia" și „Cerna" nu s'au prezentat. In această serie a început și returul. Lupta pentru șefie se dă strânsă între „C. F. R." (T.-Severin) și „F. C. Craiova".

In seria a șasea iarăș asistăm la o luptă strânsă între „Universitatea" și „Unirea M. V.; ambele echipe sunt la egalitate de puncte, cu tot atâtea matchuri jucate și câștigate.

Seria a șaptea ca și în cea imediat următoare, „șefii" și-au întărit poziția în clasament. „A. C. F. R." conduce cu 13 puncte cu un avans de 4 puncte față de al doilea clasat, iar „Astra-Română" s'a distanțat apreciabil cu șase puncte de „F. C. Ploești". In această serie înregistrăm încă un forfait: „Concordia" nu s'a prezentat în matchul cu „Prahova".

In seria a noua lupta se dă între „Franco-Româna" și „Gloria C. F. R." Deci aceiași luptă pe care o rearcam acum o săptămână dintre Brăila și Galați.

Seria a zecea? Aici matchul decisiv pentru periclitarea șanselor „Rapidului" s'a jucat între „Venus" și „Unirea-Tricolor". Că a fost „joacă" acest match e cam impropriu spus, căci a fost o luptă dârză, o „bătaie" susținută dela început până la sfârșit. Adversarii s'au „bătut" leal și oarecum cavalerește... Ceeace însă s'a verificat cu acest prilej a fost proverbul: când doi se ceartă, al treilea câștigă! Acela care a câștigat a fost Rapid, căci adversarii împărțind punctele după sistemul: unul mie, unul ție, Rapid a luat un avans de două puncte. La egalitate de puncte îl urmărește deaproape Juventus și Unirea Tricolor.

Duminică ce vine închide turneul bucureștean al Cupei Basarabia. Și cu un match hotărîtor. Rapid-Unirea Tricolor. Dacă Rapid câștigă acest match, indiferent de rezultatul matchului dintre Juventus și Carmen, Rapid rămâne în capul clasamentului. Pierde? Atunci lupta se va da între Juventus și Unirea.

Pentru puțin timp, poate, fiindcă dacă e timpul bun, se continuă returul.

Dan Bălteanu

Clasamente în „Cupa Basarabiei"

SERIA I-a						
1. U. D. R.	6	5	1	0	19: 1	11
2. Chinezul	7	5	0	2	30:10	16
3. C. F. R.	7	3	2	2	23:15	6
4. Electrica	7	3	1	3	15:13	7
5. S. S. M. R.	6	3	1	2	12: 9	7
6. Vulturii	7	2	1	4	11:20	5
7. Ripensia	6	0	2	4	11:26	2
SERIA III-a						
1. C.F.R. (T. S.)	7	7	0	0	51: 4	14
2. F. C. Craiova	8	7	0	1	75: 7	14
3. Cerna	8	2	0	6	18:40	4
4. Oltenia	7	2	0	5	17:23	4
5. Dunărea	7	2	0	5	11:64	4
6. Sp. Muncitoresc	7	2	0	5	8:67	4
SERIA IV-a						
1. Lonea	5	4	1	0	15: 8	9
2. Cugir	6	3	1	2	22:10	7
3. Jiul	4	3	0	1	17: 9	6
4. Minerul	5	3	0	2	12: 6	6
5. C. F. R. (Sim.)	6	2	1	3	10:22	5
6. Iancu Corvinul	2	0	1	1	2: 5	1
7. Corvinul	5	0	0	5	7: 8	0
SERIA VI-a						
1. Universitatea	5	5	0	0	28: 4	10
2. Unirea M. V.	5	5	0	0	24: 4	10
3. S. G. S.	6	3	1	2	12:13	7
4. Vitrometan	6	2	1	3	10:14	5
5. Arsenal	5	1	0	4	10:16	2
6. S. S. C. F. R.	7	0	0	7	4:47	0
SERIA VII-a						
1. A.C.F.R.	8	6	1	1	36:10	13
2. U. A. B.	7	4	1	2	23:12	9
3. Metrom	8	4	1	3	26:16	9
4. Malaxa	7	3	1	3	14:18	7
5. Bârsa	8	2	1	5	11:28	5
6. Voina	8	0	3	5	10:37	3
SERIA VIII-a						
1. Astra Română	8	8	0	0	41:10	16
2. F. C. Ploești	7	5	0	2	19:13	10
3. Rom.-Americana	8	2	3	3	15:24	7
4. Steaua Română	7	2	1	4	21:27	5
5. Prahova	8	1	2	5	9:21	4
6. Concordia	7	2	0	5	7:15	4
SERIA IX-a						
1. Fr. Româna	6	3	2	1	15: 8	8
2. Gloria C.F.R.	4	3	0	1	21: 4	6
3. F. C. Brăila	5	3	0	2	10: 8	6
4. V. T. M.	5	0	3	2	5:20	2
5. D. V. A.	4	0	1	3	7:16	1
SERIA X-a						
1. Rapid	6	5	1	0	25: 7	11
2. Juventus	6	4	1	1	31: 4	9
3. Unirea Tr.	6	4	1	1	19: 9	9
4. Venus	6	3	2	1	17:14	8
5. Sp. Studențesc	6	2	2	2	11.13	6
6. Carmen	6	2	0	4	16:17	4
7. Turda	6	0	1	5	6:20	1
8. Olympia	6	0	0	6	8:25	0

INTR'UN CUVÂNT

● LA RUGBY Duminică s'au înregistrat rezultatele următoare: Politehnica—Vifarul Dacia 5-4 (3-0); T. C. R.—Stadiul-Român 13-11; P. T. T.—Sportul Studențesc 18-6 (13-3).

● LA BERLIN, pe stadionul olimpic s'a jucat Duminică finala pentru Cupa „Tschammer und Osten" dintre Dresdner S. C. și Schalke 04, în fața a 90.000 de spectatori. Victoria a revenit echipei Dresdner—S. C., câștigătoarea de anul trecut a Cupei, cu scorul de 2-1 (1-0). Invingătorii au meritat victoria.

● LA CONCURSURILE atletice dela [illegible], cu prilejul deschiderei Universității, Moina a alergat 100 m. în 10,9 secunde.

BILANȚUL PIERDERILOR SOVIETICE

Prezentarea pentru prima oară a datelor exacte asupra pierderilor marilor unități bolșevice

BERLIN, 3 (UTA).— In comentariile germane referitoare la campania din răsărit s'a accentuat în repetate rânduri asupra cumplitei situațiuni ale armatei roșii cu precumpănitoare repercusiuni pentru bolșevici. Din aceste comentarii rezultă că deja din primul stadiu al luptelor a fost nimicită partea esențială și grosul forțelor puterii sovietice. După încheierea datelor exacte, forurile competente germane prezintă pentru prima oară cifrele marilor unități sovietice care au fost pierdute de armata sovietică în intervalul dela 22 Iunie — 31 August. Este vorba de nimicirea sau scoaterea din luptă a 148 de divizii de infanterie, 39 divizii blindate 10 divizii de cavalerie, 8 divizii de vânători, 2 divizii de jandarmi și 2 brigade de parașutiști cari activează ca infanterie aeriană, deci în total 219 mari unități complecte. Toate aceste mari unități au fost nimicite sau scoase din funcție împreună cu toată uriașa masă a materialului lor de războiu, de artilerie, care blindate arme automate, avioane etc. Diferite unități dintre acelea care au fost complect distruse chiar în cursul lunii Iulie au fost din nou constituite mai târziu de către sovietici și nimicite pentru a doua oară în cursul operațiunilor următoare.

Forurile germane estimează efectivul mediu al unei divizii de infanterie sovietică la 15.000 de oameni. Pe temeiul acestor cifre se reliefează faptul că sovieticii au pierdut cel puțin 3 mil. de oameni până la 31 August. In plus au mai fost nimicite și numeroase unități sovietice mai mici formate din detașamente cu efectiv de batalioane sau de regimente în cursul atâtor acțiuni efectuate pe un front atât de întins însumând circa 2000 km. Pierderile totale ale armatei sovietice sunt în esență cu mult mai ridicate în intervalul de timp amintit, dacă se socotează și pierderile în răniți și bolnavi. Aceste pierderi, natural, nu pot fi stabilite cu exactitate din punct de vedere numeric. Dacă se cifrează aceste pierderi numai la jumătate din efectivul diviziilor distruse atunci se învederează o pierdere de cel puțin 4-5—6 mil. oameni. Aceste aprecieri germane se bazează pe informații exacte și minuțios stabilite. Ele demonstrează că chiar la sfârșitul lui August, partea cea mai bine dotată și instruită a armatei roșii, compusă din contingente tinere, perfect echipate și instruite, care aveau drept obiectiv, ofensiva împotriva Germaniei au fost nimicite sau scoase din uz. O înlocuire a acestor pierderi nu mai e posibilă. Și după vederile germane, alte bătălii de nimicire de proporții mai mari sunt cu totul excluse. In cadrul acestui bilanț al pierderilor se menționează un fapt de o importanță covârșitoare și anume că în afară de pierderile de material și de personal, și de nimicirea integrală a diviziilor împreună cu comandamentul și organismul de luptă asișderea și întregul organism al potențialului de răsboi sovietic a suferit o lovitură de pe urma căreia — după convingerea germană, — sovieticii nu se mai pot reface niciodată.

ABECEDARE IN LIMBA LOCALĂ

(Urmare din pagina I-a)

predea numai învățători basarabeni. Dar dacă nu se va putea aceasta, toți cei cari se vor apropia de sufletul copiilor, trebu să se apropie cu o largă familiaritate și pronunția băștinașă să nu capete un aspect ridicol și hilariant în zura lor.

Merită să subliniem și faptul, că un asemenea început de școală chiar dela caracteristicile dialectale ar contribui într'o măsură însemnată și la unificarea spiritualității întregii țări. Mai e nevoe să adăugăm, că dialectul basarabean se apropie aproape fără nicio deosebire de dialectul moldovean și că în chipul acesta apropierea între cele două provincii ar fi și mai trainică.

Sovietele, — după cum se exprimă și d. prof. D. Caracostea, — au încercat introducerea abecedarelor în limba locală, dar faptul acesta fiind impropriu noilor cutropitori „tindea spre o modificare a bazei de articulație, împotriva chiar a spiritului dialectal".

Pentru noi problema se prezintă altfel: noi pornim în primul an de învățământ dela dialect, așa încât prin el să intrăm în însăși inima limbii literare deșteptând în copii sentimentul că dialect și limba comună sunt două fețe ale aceleiași realități.

Aici vor trebui să-și spună cuvântul și învățătorii.

Ca să făurim din timp armele victoriei noastre, Subscrieți fără întârziere la Imprumutul Reîntregirii.

VIAȚA BASARABIEI

POMENIREA EROILOR LA ORHEI

In ziua de Duminică 26 Octombrie 1941 ora 11 a. m., in curtea Catedralei din Orhei, de către un sobor de preoți compus din pr. Ic. St. Radion Piescu, Filip Gherbanovschi, Andrei Svetlov și Al. Svetliv, s'a oficiat un parastas pentru eroii căzuți pe câmpul de luptă în Transnistria Românească.

La această pioasă solemnitate au asistat autoritățile civile și militare in frunte cu d-nii subprefect I. Vlădescu, colonel Nicolae Făgărășanu Comandantul Cercului Recrutare Orhei, Constantin Roșca Primarul Or. Orhei, Constantin Mateescu Președintele Tribunalului, Al. Zitti prim Procuror, maior Fil. Becha Comandantul Legiunei Jandarmi, Alexandrina Anghel Directoarea Gimnaziului Teoretic fete, dr. Macovei Medic primar jud. Orhei, Nicolae Minea prim pretor, d-na dr. Seteanu șefa Spitalului central, Theodor Măscov șeful poliției Orhei, maior Mărășescu, Petre Guciulea ajut. primar, Dumitru Monteanu directorul gimnaziului teoretic Orhei, ing. Dumitru directorul gimnaziului industrial, d-na Cristodor directoarea gimnaziului industrial fete, etc. corpul didactic secundar și primar funcționari dela toate instituțiile, o companie de onoare sub comanda locotenentului Dumitru, elevi și eleve, premilitari, precum și foarte mulți locuitori din oraș și suburbii.

Inainte de oficierea serviciului religios păr. Radion Piescu, într'o frumoasă predică, a arătat importanța simbolică a cinstirei eroilor neamului românesc.

După terminarea parastasului a vorbit d. colonel Nicolae Făgărășanu Comandantul Garnizoanei, care a scos în evidență eroismul și faptele de arme nemuritoare ale ostașului român.

Aducând un pios omagiu eroilor căzuți în Transnistria și după ce s'a păstrat un minut de reculegere în cinstirea lor, a prezentat în numele celor prezenți M. S. Regelui Mihai I și Mareșalului Ion Antonescu tot devotamentul, admirația și recunoștința.

Intreaga asistență a manifestat îndelung pentru Suveran și Conducător.

De aici reprezentanții autorităților, toate școlile secundare și primare, premilitarii și armata au mers în procesiune la cimitirul eroilor.

Inaugurarea activității căminului cultural județean Orhei

După un an de ocupație bolșevică, căminul județean dela 1 Octombrie 1941 și-a deschis din nou porțile având ca director pe d. avocat Petre Guciulea fost inspector al serviciului social din Orhei.

Astfel, pentru început și într'un scurt interval de timp cu colaborarea tuturor forțelor locale, sub conducerea maestrului Vasile Caraman, a fost organizat un foarte bun cor al căminului județean, care face cinste județului nostru.

In dorința de a se continua cu aceeași însuflețire activitatea din trecut, Sâmbătă 8 Noembrie a. c. de ziua M. S. Regelui Mihai I, va avea loc în Palatul Cultural al Asociației Invățătorilor din Orhei un festival artistic, cultural și național, pentru reușita căruia își dau tot tributul d-na Alexandrina Anghel directoarea Gimnaziului teoretic de fete Orhei, prof. Dumitru Munteanu directorul gimnaziului teoretic băeți, ing. Dumitru directorul gimnaziului Industrial băeți, căpitan Pătrașcu P. P., d-na Zinaida Gherbanovschi profesoară de educație fizică, maestrul Vasile Caraman, Nichita Magală, etc.

Concomitent cu activitatea dela reședința județului, se va inaugura în scurt timp activitatea și în județ.

Patronul Catedralei Orhei

Duminică 26 Octombrie a. c. de Sf. Dumitru orheenii au sărbătorit patronul catedralei Domnitorul Vasile Lupu.

Serviciul religios a fost oficiat de către păr. Radion Piescu paroh, păr. Filip Gherbanovschi și pr. Al. Svetlov, răspunsurile fiind date de corul catedralei, sub conducerea maestrului Vasile Caraman.

Au asistat toate autoritățile civile și militare în frunte cu d-nii subprefect I. Vlădescu, Constantin Roșca primarul orașului Orhei, col. Nicolae Făgărășanu comand. Cercului Recrutare, Constantin Mateescu președintele Tribunalului, maior Filip Beche comand. Legiunei Jandarmi, Nicolae Minea prim. pretor, Teodor Măscov șeful Poliției, Petre Guciulea aj. primar, etc. funcționari și foarte mulți locuitori din Orhei.

După terminarea serviciului religios a avut loc la Azilul de bătrâni o agapă creștinească, la care au participat peste 100 invitați în frunte cu autoritățile locale.

D. subprefect I. Vlădescu a toastat pentru M. S. Regele Mihai I și Mareșalul Ion Antonescu, întreaga asistență a făcut o caldă manifestație de patriotism, iar corul a intonat Imnul Național.

Au mai vorbit d-nii colonel Nicolae Făgărășanu comandantul Cercului de recrutare Constantin Mateescu președintele Tribunalului, Constantin Roșca primarul orașului și Pr. Al. Svetlov, care, scoțând în evidență importanța zilei, au elogiat laborioasa activitate a păr. paroh Radion Piescu care și sub ocupația bestiilor comuniste și-a făcut cu sfințenie datoria, rămânând cu mari riscuri în mijlocul turmei păstorite.

SOLEMNITATEA INCEPERII ACTIVITĂȚII PREMILITAR LA CHIȘINĂU

In ziua de 2 Noembrie a. c., la orele 15, într'un cadru de măreață sărbătoare, sa inaugurat la Chișinău, pe stadionul Regele Ferdinand, începerea noului an premilitar.

Solemnitatea a decurs într'un entuziasm național de mare amploare, în prezența următorilor:

D. Colonel Anibal Dobjanschi, primarul Municipiului Chișinău, d. Marcoci, subprefectul jud. Lăpușna, d. colonel Budeanu, comandantul Cercului de Recrutare, d. colonel Toporanu, inspector al P. P., d. colonel Tarlev, inspector municipal al P. P., d. colonel Maxim, comandantul de centru și subcentru premilitar, un număr de peste 1000 de premilitari și un foarte numeros public.

Serviciul divin a fost săvârșit de păr. Cpt. Patriciu, confesorul garnizoanei.

După săvârșirea serviciului divin, păr. Patriciu, în cuvinte calde a arătat rolul creștin al instrucției premilitare, subliniind faptul, că tineretul basarabean trebue să ia pildă dela eroii, cari și-au dat viața pentru desrobirea Basarabiei.

După cuvântarea păr. Patriciu, d. colonel Tarlev a luat cuvântul și a spus printre altele:

CUVANTAREA D-LUI COLONEL TARLEV

„Astăzi ne-am adunat pentru a inaugura aici în Capitala Basarabiei desrobite noul an 1941-942 de pregătire premilitară. Tot astăzi se încorporează în pregătirea premilitară clș. 1945.

Tinerii, care vor lua cunoștință de disciplina armatei și de educația patriotică ce se exercită în această mare școală a pregătirii premilitare, au în fața vieții fără seamă a ostașilor români și entuziasmului cu care au luptat contra bolșevismului.

In momentul când armata română încă mai urmărește hidra comunistă în pământul Crimeei, inaugurăm acest an de rodnică muncă pentru desvoltarea virtuților strămoșești".

Orchestra Școalei Comerciale de băeți în costum național, a executat „Hora Unirii", care a fost dansată cu mare însuflețire.

MINISTERUL CULTURII SE INTERESEAZĂ DE APROVIZIONAREA TERITORIILOR RECUCERITE CU MANUALE DIDACTICE

Ministerul Culturii Naționale și Cultelor se interesează îndeaproape de aprovizionarea Basarabiei cu manuale didactice. S'a constatat că până în prezent s'au făcut comenzi din Bucovina de 5 milioane, iar din Basarabia de 1 milion.

Cauza comenzilor puține în Basarabia a fost timpul ploios din ultimele 2 săptămâni, care a împiedecat pe directorii de școli primare să depue sumele la inspectoratele școlare, prin care se face aprovizionarea. Se știe că de puțin sunt drumurile practicabile în Basarabia, iar în orașe librăriile n'au adus manuale pe cont propriu, ci numai cine a depus banii odată cu comanda.

Românizarea industriei basarabene

Odată cu plecarea evreilor din Basarabia și Bucovina cari, după cum se știe, dețineau majoritatea locurilor nu numai în comerț dar și in marea și mica industrie, locurile ocupate de ei au rămas libere. Fără îndoială că aceste locuri trebuesc ocupate cât mai urgent de tinerele forțe românești. Având-se în vedere această necesitate, d. prof. maestru Mihail Slătineanu, titular definitiv la specialitatea lăcătușărie, la liceul industrial din Chișinău, a alcătuit un interesant raport pe care l'a înaintat directorului culturii din Basarabia, in legătură cu posibilitățile de românizare a micii industrii din Basarabia. In raportul înaintat, d-sa arată că pe lângă școlile industriale din țară nu există încă o secție de mașini de scris, mașini de calculat, ceasornice, pendule precum nici alte specialități de mecanici de precizie, ca instrumente optice, de agrimensuri, etc.

Lipsa de meseriași români, maeștri în specialitatea mașini de scris, mașini de calculat și alte ramuri de mecanică de precizie a făcut ca în aceste domenii de industrie bănoase și căutate să avem mai mulți străini decât români etnici. D-sa propune ca la specialitatea generală mecanică, lăcătușărie, ajustaj, ce se predă la liceul industrial de băeți din Chișinău să se lucreze și la specialitatea de mașini de scris, mașini de calculat și alte instrumente de precizie. Această școală ar putea să ia o reprezentanță a unei fabrici de mașini de scris spre a putea profita de toate înlesnirile pe cari le aduce o asemenea reprezentanță atelierului respectiv. Această propunere este și în vederile d-lui primar al municipiului Chișinău, col A. Dobjanschi, care urmărește cu perseverență românizarea micei industrii in Basarabia in general și în Chișinău în special, după cum urmărește desvoltarea comerțului românesc integral, nu redus la singurele categorii manifestate până în prezent aproape în mod îngrijorător de puternic: cârciumele și regiile de tutun.

De altfel, d. primar al municipiului Chișinău a preconizat să se facă în Chișinău o școală de tinichigerie, lucru de altfel în vederile ministerului Culturii Naționale, căruia i s'a cerut înființarea acestei specialități la liceul Industrial de băeți din Chișinău și a numi totodată un profesor maestru titular.

D. primar Dobjanschi mai arată cu mare dreptate, necesitatea de a se înființa, la acest liceu industrial și o secție de electricitate, pentru a se scoate meseriași electromecanici atât de necesari în opera de refacere a Basarabiei și în special în industria modernă.

Directorul Culturii Naționale din Basarabia, prin d. inspector școlar Popovici, și-a dat avizul său, în acest sens.

D. inspector Popovici ne-a declarat că d. colonel Dobjanschi, primar al municipiului Chișinău, înțelege să sprijine materialmente școala, promițând și material de tractoare și automobile pentru secțiunea respectivă, precum și un local pentru a adăposti școala de fete, gimnaziul industrial, în schimbul clădirei fostei școale normale de fete „Florica Niță", care o ocupă în prezent primăria municipiului Chișinău. Aceasta pentru ca industria casnică a basarabenilor să nu fie neglijată, astăzi mai ales când toată lumea trebuie să-și dea osteneala pentru refacerea economică a țării, în special, și în general a provinciilor eliberate.

Aceste propuneri nu numai că sunt foarte nimerite, dar sunt și absolut necesare pentru crearea micilor industriași români în această provincie.

M'AM INTORS ACASĂ, INTR'UN SAT PE VALEA CĂINARULUI

Aveam a ne duce până departe, în inima câmpurilor

De dimineață începuse să plouă. Era frig și așteptam pe peronul autogarei din Chișinău o mașină pe care n'o mai văzusem la față. Să mă ducă înapoi, acolo unde de dimineață până seară trudesc ogoarele să nască boabe de pită. Unde plugurile sciu cu cerneală din pământ și unde morții cei mari glăsuesc din urice și de sub lespezi îndemnate de timp să fie vinete și cu muschi verde pe ele, dar din care cresc legende și graiuri nemaiauzite.

De la oră la alta a sosit însă o bărdăhană gri cu geamuri necurățate încă de noroiul din ajun. La 8 și 5' trebuia să plece spre Tighina. Pe acolo pe unde a fost și eri și mai alaltăieri, dar de unde se întoarce totdeauna tăcută și par'că într'una cu pleoapele ferestrelor pline de glod. Cineva din mulțimea pasagerilor întreabă, dacă să fi plouat atâta în Sud și o cuconiță cu înalte arcade sub frunte și cu ochii înseninați de o tainică bucurie începuse să tremure și să-și strângă degetele în mănușele de culoare maro, cu dungulițe galbene care le împrumută o anumită eleganță mondenă.

Sublocotenentul Țoga Constantin, un ostaș șugubăț și plin de uriașe destinderi șarjate în el, se apropie de grup și după ce face un complement inofensiv intră în grup. Vroia par'că să alunge frigul. Ar fi vrut poate alungind perspectivele celor câțiva fulgi in care se transformase burnița să încălzească atmosfera și să îndulcească așteptarea care începuse să enerveze și să mai consume câteva rânduri de țigări. Și de altfel a reușit. Sublocotentul Țoga a făcut să treacă vremea mai ușor. La capătul de jos al străzii de undeva dintre ruine se îndrepta spre peron a doua bărdăhană de mașină. Cu ea aveam a ne duce până departe, în inima câmpurilor

CAND A SOSIT MAȘINA

Urcatul a fost cel mai anevoios lucru. Toți voiau să intre. Nerăbdarea ne vămuia la fel cu zorul.

Și când ultimele abateri de suflet se alungau peste truda unei întoarceri fără răbdare, ca niște porumbei nesătul de azur, inimile noastre purcedeau înainte gata de plecare. Vroiau poate să scurteze drumul. Se înșelau poate pentru o împărăție din toamna cu ierburi putrezite. Acolo, în marginea de sus a năzuințelor, unde pângăritorii ne-au alungat un an întreg pe Dumnezeu, maicile noastre și frații și surorile ne chemau la o revedere cu ospeții de soare întunecat, de neliniște. Ne vămuiau anii într'o grabă din care nici cumpătul și nici oricâte vrăște de drumuri nu ne săturau setea de albastre, prea albastre perspective spre întoarceri.

Cu toată înghesuiala dela porțile de intrare în bărdăhanul mașinii, până la urmă, cumpătul ne-a chemat la realitate. Eu visam la ora când revederea n'avea să trăiască numai în gând. Ci din contră, aveam să mă complac în tot luxul ei de amănunte cuminți, inedite și poate cu amestecul năframelor ostenite de lacrimi mângâindu-mi și sufletul și obrajii. Sublocotenentul Toga cu icoanele lui dela țară, cu morile de vânt din Orheiu, uitase și el să se grăbească. Doamna Dima lăcrăma de frig, poate de puterea cu care o chinuia amintirea soțului dus în tundrele siberiene și numai Alexandru Soloyel, profesorul meu de desen artistic, se mângâia cu o viitoare întoarcere. Cu petrecerea noastră pe drumuri din neostoite amintiri. Cu el rămânea Chișinăul să-l vânture vântul încă mult moloz de pe zidurile rănite, înapoi înspre locurile de unde venise și se depărtase pângăritorii de peste Urali. Dintr'o țară unde barbaria era instituită oficial, un apogeu de civilizație, fie vorba între noi, tâmpită

UN CAPITAN BATRAN ȘI UN SAT ALBASTRU

După câteva forme de control tâlcuite cu foarte multă meticulozitate, mașina a plecat. A luat-o întâi încet, pe urmă a început să se grăbească și când s'a întâlnit cu bariera dinspre Orheiu, cu toată viteza a început să alerge nebună. Niciodată nu m'am bucurat mai mult ca atunci. Mașina alerga și eu mă apropiam de ai mei cu cât ea alerga mai mult. Ca să nu visez prea mult și poate ca să satisfac întrucâtva setea aceea neastâmpărată de a regăsi trecutul, mi-am scos din geantă bloc-notesul și am început să însemn multe date, unele mai grăbit prinse, altele mai încet. Prin geam se învălmășeau fulgii și pentru o clipă mă înspăimântau că va veni iarna. Pe șosea am întâlnit răsturnate un tanc al doilea. Intr'o parte un avion și câteva sate cu casele albastre, albastre. D. Neculai Russo, un strănepot îndepărtat al acelor familii de Russoești din care se trage și Alecu Russo, atrăgându-mi atenția asupra câtorva date, a avut drăgălășenia să mă ghideze. Pe bună dreptate regiunea dintre Chișinău și Orhei îmi era complect necunoscută, fiindcă nu trecusem nici odată pe acest drum.

Alăturea de mine însă mai călătorea un căpitan bătrân. Mergea până la Orheiu și după câte am înțeles nici el nu cunoștea mai bine regiunea. Privea prin geam. Ochii lui căutau cu o anumită voluptate să încerce ineditul culorilor de afară, iar satul vopsit în albastru cu drumuri străjuite de troițe și de fântâni cu cumpene se vede că-l impresionase adânc.

— Uite, Domnule Gazetar, aici e un sat complet albastru. Ciudat lucru. De mult n'am mai văzut așa ceva.

Mi-am aruncat ochii într'acolo. Pe partea stângă a șoselii se înșiruia pe coastă al doilea sat în culoarea apelor de pe hartă. Dela moara țărănească din șosea și până sus pe culme unde străjuia biserica cu turla înclinată protector toate casele erau sinite, sinite și numai împrejurul ferestrelor purtau niște cearcăne albe distonante și reci. Peste hândidiurile de lut și de pietre netencuite între ele se aplecau saucâmii galbeni, îmbrobodiții în marame ruginite ca niște făcări grele punctate cu câte o pată de verde iluzoriu, mai mult un prilej de șarjă deosebită pentru sublocotenentul Toga, care avea se avea cu toamna, dar care se învârtea cu lirica intențională a vocabularului din când în când și pe lângă îndurerata doamnă Maria Dima.

Un pariu pe-o moșie și pe-o plecare cu roaba

Când a fost să coborim devale, undeva spre Perescina, dealurile erau albe și din presărardea aceasta imaculată abea dacă pădurea mai vămia întinsul cu câte o pată de toamnă rănită, încăpățînată să stărue pe creștetul dealului albit prea de vreme. Mă uitam cu nesaț la acest peisagiu, amestec de iarnă și de toamnă, când în fața băncii mele se întinde destul de vrăstnic un pariu.

— Dă, mâna!

— Poftim!

Ciulii urechea s'aud mai bine. Sublocotenentul Toga încearcă un pariu nostim cu doamna Dima. Pe chestia zăpezii dela Peresciana, pe care noi toți o credeam definitiv o pulverizare de calcar abundent pe toată coasta cei doi pasageri pariau. Doamna Dima mai cunoscătoare a locurilor oferea conacul și moșia, iar sublocotenentul Toga, mai glumeț se oferea să o deplaseze în caz contrar cu o roabă doui chilometri de drum de țară. Până la urmă Doamna Dima a câștigat pariul, dar l-a pierdut pe sublocotent cu roaba.

NECULAI RUSSO POVESTEȘTE DIN TRECUT ȘI DE MOȘII PREFACUTE IN COLHOZURI SUB STĂPANIREA BOLȘEVICA

Dela Peresicina mașina începuse să coboare la vale pe șoseaua care serpentinea printre ogoarele însă nearate. Miriștile căpătaseră un aspect alb ca de smântână. Pe toată întinderea zăpada se așternuse într'un strat de aproape 4 cm. și încă mai fulguia de deasupra. Când am coborît în fundul văii Ichilului, pe o distanță de aproape 40 km. se întindeau vechile proprietăți ale neamului Russoeștilor. Moșiile acestora se întindeau dela proprietatea fostului ministru Sergiu Niță peste câteva sate întregi. Așa la Zogonești unde stăpânea altă dată d. Zaso căsătorit cu una dintre fetele Russo se încercase un început de colhoz iar la Micăuți și Zamciag unde aveau proprietăți Leonid Russo și Cristea Russo până la Rădeni unde a stăpânit Neculai Russo, pământurile au avut aceeași soartă. Astfel s'au petrecut lucrurile la morile lui Mihail Russo dela Țigănești și a principelui Neculai Ghica căsătorit cu Tereza Alecu Russo. (Nu cred într'o eventuală rudenie cu familia poetului „Cântării Romîniei"). De pe șosea în partea stângă a direcției mașinei până departe aproape de Rădeni la Moșia lui Pohomie Enăchiță Russo se putea încă distinge pustiul lăsat în urmă de colhoznici.

Ne apropiam de Orhei pe măsură ce mașina începea să urce panta. Doamna Dima începuse să lăcrămeze. Undeva la Chișinău o aștepta mormântul străbunicului Sotir Dima, la conac un fiu ascuns de frica prăvălitorilor de biserici și soțul poate ostenea sau poate dormea somnul tuturor celor buni undeva prin tundrele siberiene. Tăceam cu toții. Numai lacrimile pasagerei curgeau. Când a fost să intrăm în Orheiu, o geană de cer s'a limpezit la amează. Pe care zăpada începuse să se topească și streșinele curgeau lacrimi multe pentru durerea pribegilor care se întorceau înapoi acasă, într'un sat de pe Valea Căinarului.

Neculai V. Coban

Unul care nu s'a mai intors...

Am plecat împreună la drum în 1928. Era un tânăr subțiratic, având în ochi mijire de lumină ciudată, pe care l-am înțeles-o mai târziu, în cadrul luptelor vieții, în satele poleite cu tristețe ale Basarabiei.

S'a dedicat muncii pe ogorul școalei cu toată puterea ființei sale până ce a căzut bolnav, săgetat de timpuriu de boala care ne răpește anual zeci de învățători, din cauza greutății de muncă. Cu puține mijloace materiale, dar cu o voință hotărâtă de a trăi, și-a căutat sănătatea și tineretea, a amăgit pentru o vreme sfârșitul, redându-ni-l pe Nicolae Olaru, dascălul din Hâncești Lăpușnei.

A scris mult, luând parte la redactarea revistei secției județene „Școala Basarabeană". A colaborat la revistele și ziarele din Basarabia până în Iunie 1940. Ca membru în consiliul de conducere a secției asociației învățătorilor din județul Lăpușna, a reprezentat în chip demn ramura tineretului.

Era un suflet lipsit de egoism, în care clocoteau dorinți de realizări ce-i întreceau forțele de dascăl de țară. Căminul cultural din Hâncești la care a lucrat atâta și al cărui director a fost, e astăzi un morman de moloz: evreii l-au ars.

După refugiul din anul trecut Nicolae Olaru, cu gândul la Basarabia părăsită în ghiarele dușmanului, a suferit o adâncă depresiune morală. Cu nervii complet sdruncinați a muncit pe plaiurile îndepărtatei Oltenii, până ce într'o zi puțina lumină a sufletului obosit de suferinți, din afară și dinăuntru, și-a luat sborul spre zări de pace eternă.

In primăvara anului 1942, înainte de a se împlini un an dela refugiu, Nicolae Olaru a murit într'un sat din județul Vâlcea.

In urma sa a rămas o soție cu 2 copii și un vraf de manuscrise pe care le vom descifra cândva și la reorganizarea asociației din care el a făcut parte, poate vom isbuti să le tipărim, spre a-i cinsti memoria.

A mai rămas în urma fratelui Nicolae și amintirea unui „om", astăzi, când pe toate cărările pline de lume, oamenii sunt atât de rari.

Invățătorul Nicolae Olaru e unul care nu s'a mai putut întoarce din refugiu...

Florile Olteniei, candele minunate, vor arde deapururi pe mormântul tău, dascăle Nicolae, care ai murit de dorul locurilor pentru care Oltenii și-au dat viața s'o desrobească, la câteva luni după drumul tău grăbit dintre noi.

Sabin Popescu-Lupu

Ridicarea unui bust lui Eminescu la Chișinău

Profesorimea din Chișinău, în ședința sa din 2 Noembrie a. c. a hotărât să ridice un bust poetului Mihail Eminescu.

Bustul nemuritorului scriitor român va fi instalat în grădina publică, în locul statuei lui Pușchin, care va fi transportată la un muzeu.

CIMITIRE PENTRU EROII CARE AU CĂZUT IN BASARABIA

D Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, a ordonat să se organizeze în toate regiunile din Basarabia, unde au avut loc lupte cu bolșevicii, Cimitire pentru eroii căzuți la datorie.

Se vor amenaja grădini în jurul locului unde vor fi reinhumați eroii, care vor fi date în îngrijirea primăriilor comunale. Se vor ridica mauzolee în mijlocul cimitirelor, care vor reprezenta vitejia soldatului român.

O cruce mai mare va fi deasemenea instalată în mijlocul cimitirelor, după care se vor alinia mormintele. Toate crucile vor purta numele și pronumele eroului.

La această operă va participa și Soc. Cultul Eroilor.

CRONICA ISMAILULUI

Solemnitatea pomenirii eroilor

Duminică 2 Octombrie a. c. într'un cadru solemn s'a făcut pomenirea eroilor căzuți în Transnistria și peste Bug.

Parastasul a avut loc în Catedrala orașului în prezența autorităților civile și militare. A oficiat P. S. Episcopul Policarp înconjurat de un numeros cler.

In cuvântarea ținută, P. S. Episcopul Policarp a preamărit jertfa eroilor căzuți pentru Patrie.

La eșirea din biserică, în fața ostașilor a vorbit d. col. Ursulescu comandantul Cercului de Recrutare. După o clipă de reculegere în amintirea eroilor, solemnitatea a luat sfârșit.

Mersul subscrierilor la împrumutul Reintregirii

Subscrierile la împrumutul de reintregire în jud. Ismail decurg satisfăcător. Deși pustiită de hoardele comuniste timp de un an, la care s'a adăugat răvășirea războiului, totuși Basarabia a găsit suficiente rezerve de suflet românesc pentru a participa cu tot elanul la împrumutul de reintregire. In special jud. Ismail, locuitorii au făcut tot posibilul pentru a răspunde cu agonisita lor puțină la chemarea Mareșalului, la chemarea țării.

Până în prezent s'au subscris în județul nostru circa 32 milioane lei. Meritul revine comitetelor prevăzute de lege în acest scop.

Comitetul județean în alcătuirea căruia intră prefectul de județ ca președinte (în județul nostru d. col. Atanasiu Sergiu), șefii de autorități și administratorul financiar (d. Alexandru Pintea), ca secretar general).

In județ comitetele de plasă având ca președinte prim-pretorul și controlorul fiscal ca secretar. In comune, notarul președinte și perceptorul secretar.

După cum ne-a declarat d. Alexandru Pintea, administratorul financiar, se prevede ca în județul Ismail subscrierile se vor ridica până la suma de 50 milioane lei.

Sunt de relevat gesturile unor fii ai județului semnificative atât prin valoarea lor cât și prin exemplul pe care-l dau. Așa, locuitorul comunei Regele Mihai, Toncev a subscris suma de patru sute mii lei. d. Titarov din ar. Bolgrad a subscris suma de trei sute mii, iar posesorul morii Gheorghiev din orașul Ismail, a subscris suma de lei 100.000 (una sută mii).

Sărbătorirea hramului bisericii „Sf Dumitru în orașul Ismail

Cu deosebit fast s'a sărbătorit în orașul nostru hramul bisericii Sf. Dumitrie (26 Octombrie). A luat parte o mare mulțime de credincioși. A slujit un impunător sobor de preoți în frunte cu ic. st. Teodor Dumbravă, care de multă vreme poartă o deosebită grijă acestui sfânt locaș. După terminarea sf. liturghii s'a oficiat un parastas de către P. S. Episcopul Policarp pentru pomenirea eroilor căzuți în Transnistria și peste Bug.

A vorbit P. S. Episcopul scoțând în evidență martirajul Sf. Dimitrie pe care se cuvine a-l lua drept pildă statornică a vieții.

După serviciul divin a avut loc o agapă pentru săraci în curtea bisericii.

A fost o zi de înălțare sufletească pe care au gustat-o în plin ismailienii, bucurându-se de binefacerile libertății sufletești pe care au adus-o cu sine armatele desrobitoare a Mareșalului.

„România lui Ferdinand I"

Conferința d-lui prof. George Brătianu

In cadrul ciclului „Momente culminante ale granițelor românești", d. prof. Gheorghe Brătianu a rostit la Radio următoarea conferință, tratând despre „România lui Ferdinand I":

„Dacă este vorba să alegem momentele culminante în istoria zbuciumată a granițelor românești, desigur că domnia lui Ferdinand I constitue, în procesul de veacuri al desvoltării și statornicirii lor, culmea cea mai înaltă. Imi revine sarcina — și cinstea — de a vă înfățișa rostul așezării acestor hotare.

TEMEIURILE GRANIȚELOR ROMANIEI LUI FERDINAND I

Este însă nevoe, astăzi mai mult decât oricând, să ne amintim încă odată, nu numai față de străini dar și față de noi înșine, în ce împrejurări au fost trase și cari le-a fost îndreptățirea.

Obârșia și misiunea noastră istorică în aceste locuri

Granițele României lui Ferdinand I nu sunt creațiunea unei clipe, nici rezultatul unor hotărîri nesocotite. Temeiul lor se adâncește în rațiunile înseși de existență ale națiunei noastre, ca și în trecutul nostru cel mai depărtat.

Deși împărțite între mai multe stăpâniri, poporul român a avut din zilele începuturilor sale instinctul, dacă nu chiar conștiința deplină, a obârșiei sale comune și a unității sale firești, ce numai în cuprinsul acestor hotare se putea desăvârși.

Sentimentul acesta s'a desvoltat în urma neîncetatelor războaie pe cari strămoșii noștri le-au purtat împotriva năvălitorilor din Asia, Tătari sau Turci. Alții s'au mândrit cu rostul de apărători ai creștinătății la marginile de Răsărit ale Europei; Românii s'au mulțumit să-l înfăptuiască cu sângele și cu jertfa lor.

Voevozii au întrevăzut din cele mai vechi timpuri primejdia dar și însemnătatea acestui loc de strajă. Ștefan cel Mare scrisese doar Venețienilor că cele două cetăți ce le râvneau Turcii, Chilia și Cetatea Albă, erau toată Moldova, iar Moldova cu aceste două cetăți, un zid de apărare al Ungariei și al Poloniei. La rândul său, Mihai Viteazul era să însemne, un veac și jumătate mai târziu, că Țara Românească și Ardealul erau una și aceeași pavăză a Imperiului și a creștinătății.

Din scrisul și din jertfa lor se desprinde conștiința unei adevărate misiuni istorice, ce nu se putea înfăptui deplin decât unind pentru aceeași luptă toate ținuturile locuite de Români. Când unitatea graiului a fost și ea recunoscută, când în școlile umaniste ale Apusului s'a găsit firul continuității latine și al moștenirii romane, temeliile unității naționale de mai târziu, s'au găsit așezate.

IDEEA ACESTEI UNITĂȚI, CE TREBUIA SĂ STRÂNGĂ SUB SCUTUL EI TOT CE ÎN CUPRINS HOTARELE REGELUI FERDINAND, SA DESVOLTAT DIN CE ÎN CE MAI PUTERNICĂ ȘI MAI LIMPEDE ÎN CIUDA VITREGIEI VREMURILOR. FAPTELE SE ÎNTRECEAU ÎN A O DESMINȚI ȘI A O PARAMIȚA. In timpuri de restriște au fost smulse din teritoriul principatelor noastre cetățile dela Dunăre și dela Nistru, Oltenia pentru câțiva ani, pentru un secol și jumătate Bucovina, pentru mai bine de un veac, Basarabia.

Și totuși niciodată nu s'a rostit mai limpede, decât în această epocă tristă a anexiunilor și a împărțirilor, credința în unitatea noastră și în hotarele ce erau să vie. Imaginea Daciei regăsite înscria în cercul ei toate granițele pe cari cu o profetică viziune, revoluționarii din 1848 le revendicau pentru o Românie Mare. In acelaș an, un deputat german ridica în parlamentul din Frankfurt problema Transilvaniei, care numai în cuprinsul unui stat ce ar uni toate ținuturile românești își poate împlini întreaga menire geografică și economică.

Un deceniu mai târziu, un ambasador austriac întrevăzuse primejdia; vorbind de apropiata unire a Moldovei și a Munteniei, adăoga: „Românii ar găsi atunci suzeranitatea Porții o rușine și o nedreptate. Ar găsi țara lor prea mică, ar râvni un stat independent, cuprinzând Bucovina, partea românească a Transilvaniei, Banatul și poate o graniță în Balcani".

Granițele din 1919 și 1920 nu au constituit deci nici o improvizație, nici câștigul unui zar aruncat în voia norocului. Ele au consfințit împlinirea unui proces natural de desvoltare, care, din timpuri străvechi și-a înscris concluziile în relieful însuși al pământului românesc, așezat parcă anume spre a aduna în jurul cetății de munte a Ardealului ramurile aceluiași popor, vorbind acelaș grai, de-a-lungul văilor ce pornesc spre Tisa, Dunăre și Mare

Granițele fixate la 1919 au rămas mult în urma răspândirii noastre etnice

Dar aceste hotare, cerute de Guvernul Român din primul ceas al războiului european din 1914, recunoscute după lungi tratative de puterile, alături de cari trebuia să intrăm în războiul din 1916 — cu toate riscurile ce le înfățișa acea dela Răsărit pentru existența noastră însăși — nu numai că nu depășeau marginile răspândirii noastre etnice, ci dimpotrivă rămâneau mult în urma lor.

„Dacă ar fi fost vorba, spunea memoriul înfățișat Conferinței de Pace la 1 Februarie 1919, de a aplica cu o rigoare absolută principiul grupului linguistic sau etnic, România ar fi trebuit să reclame fără contestaține posibilă, unirea cu sutele de mii de Români, de limbă obicei și inimă, cari locuiesc în grupuri compacte pe țărmul stâng al Nistrului și dincolo de Bug, până la Nipru.

Ar fi trebuit să revendice sute de mii de Români stabiliți dincolo de Dunăre, în Serbia, între văile Timocului și Moravei, mai bine de 100.000 pe malul bulgăresc al Dunării, satele românești împrăștiate în câmpia ungurească până la Tisa în mai multe provincii ale imperiului Țarilor și până în depărtata Siberie. Ar fi trebuit să-și amintească vechile populații românești sălășluite în inima însăși a Peninsulei Balcanice. Reclamând toate aceste suflete românești, ar fi putut ușor face abstracție de elementele străine stabilite înlăuntrul granițelor naturale ale Țării Românești.

Dar România n'ar fi realizat decât un stat factice și împrăștiat, a cărui desvoltare economică ar fi întâlnit greutăți poate de netrecut și a cărui constituire geografică ar fi fost izvorul unor nenumărate și nesfârșite conflicte cu statele vecine.

Dar România nu cere intrarea în unitatea românească a tuturor acestor populații de dincolo de Dunăre, de Nistru și de Tisa, nici chiar a acelora de care nu e despărțită decât de cursul unei ape. România cere numai tuturor statelor vecine de a arăta aceiași moderațiune și de a face aceiași sacrificii în interesul păcii, al liberii desvoltări a popoarelor și al progresului economic al Europei".

Deci nu numai tratatul în litera lui, depășit de evenimente, dar tratatul ca o concesie adusă păcii și liniștitei desvoltări a lumii noui față de întinderea integrală a revendicărilor și realităților etnice românești. Acest punct de vedere prea multă vreme uitat sau nesocotit, constituia totuși fundamentul întregei noastre acțiuni la Conferință și temeiul cel mai sigur al hotarelor noastre.

In lumina împrejurărilor și mai ales a tragediilor ce au urmat la două decenii dela tragerea noilor granițe, se poate înțelege mai lămurit sentimentul adânc al primului sfetnic al Regelui Intregirii, de a nu ne înfățișa viitorimii ca profitorii unei păci impuse de voința învingătorilor, ca resemnați în conservarea statică a câștigurilor aduse de norocul biruinții trecătoare ci ca expresiune vie, dinamică a aspirațiunilor de veacuri, nedeplin realizate și stânjenite chiar, cum a fost cazul, de autoritatea vremelnică a făuritorilor păcii.

LUPTA DUSĂ LA CONFERINȚA DE PACE

Nu e locul să stăruesc aci asupra împrejurărilor, în cari s'a ajuns la hotarele de atunci. Ajunge să amintesc că n'a fost colț al noilor margini de țară pentru care să nu fi fost luptă, fie cu armele împotriva comunismului vrăjmaș, ce încă de atunci încerca să se reverse dincolo de țara noastră peste întregul Continent, fie la masa verde a Conferinței unde întâlneau laolaltă uneltirile dușmanilor și prea adesea și lipsa de înțelegere a prietenilor.

Problema granițelor României a fost desbătută în întregime, și la fiecare hotar în parte, într'o ședință a Comisiunei afacerilor române, unde Ion I. C. Brătianu a avut prilejul de a defini, în toate direcțiile revendicările țării sale.

„La Răsărit și Miazâ-Noapte, spunea el, „nu putem concepe existența neamului românesc fără Nistru, cum nu putem să o concepem fără Dunăre și Tisa, ca să ne separe de elementul slav... Basarabia reprezintă pentru noi intrarea casei noastre — în mâna altora, ea ne-ar periclita însuși căminul".

La Apus, urma el, trebuiau asigurate, prin hotarul împins de-a-lungul căii ferate Oradea-Arad, unitatea economică naturală ce o alcătuia de veacuri Transilvania cu Regatul României, și scurgerea firească de-a-lungul Mureșului și Tisei spre Dunăre, a bogățiilor Ardealului, cărora zadarnic se străduiseră stăpânii săi de atunci să le dea altă cale.

Argumentele de ordin etnic se cumpăneau astfel pentru o cât mai dreaptă așezare, cu acele de ordin geografic și economic. In chestiunea Banatului, revendicat în parte de Sârbi, se stăruia asupra legăturii organice dintre cele două părți ale provinciei, cea agricolă din câmpia Tisei și cea industrială din regiunea muntelui. „Sârbii se plâng spunea delegatul nostru, că ar rămâne frați de ai lor peste Dunăre la noi, dar Românii din Timoc nu rămân în Serbia?"

De altă parte însă, se ținea seamă de blocul compact al populației maghiare din Câmpia de Nord a Tisei, spre Debrețin, pentru a mărgini în această direcție întinderea granițelor românești și a accepta o fruntarie convențională. Un plebiscit în Banat ar fi dat atunci rezultate covârșitoare, în favoarea stăpânirii integrale a României asupra acestui ținut; se știe însă că forurile Conferinței, călăuzite de alte interese și prejudecăți, au hotărât altfel.

Nu putem vorbi însă de hotarele României Mari din acea vreme fără a ne aminti și de conținutul lor și de lupta dusă la aceiaș Conferință a Păcii, pentru apărarea independenței și autorității Statului, în cuprinsul noilor sale granițe.

Se știe doar cât s'au străduit din umbră acei cari urmăreau de atunci să stoarcă, până la istovire, roadele bogate ale pământului nostru, să impună țării, după jumătate de veac de viață neatârnată condiții umilitoare de subordonare și de control. Iar când însuși președintele Wilson condiționa recunoașterea sporului de teritorii pe care-l obțineam la pace, de anumite garanții pentru minorități, ce ascundeau în realitate alte scopuri, România lui Ferdinand I îi răspundea prin reprezentantul ei:

„Nu este nici un efort de făcut pentru ca să se recunoască dreptul minorităților..., necesitatea respectului și a desvoltării acestor libertăți... Dar am moștenit o țară independentă și chiar pentru a-i întinde granițele, nu-i putem jertfi neatârnarea".

Pentru camarazii de arme

Au trecut de atunci mai bine de douăzeci de ani. Nu voi reface aci procesul acelora, cari au uitat atât de repede statornicele temeiuri, pe cari a fost clădit Statul Român în limitele sale de atunci, nu voi răsfoi paginii întunecate de tristă amintire. Rușinea nu a fost ștearsă din filele istoriei, de vitejia oștirilor noastre cari, în vara și toamna acestui an, au reluat firul întrerupt al luptei Regelui Ferdinand împotriva dușmanului de căpetenie, bolșevismul și au ajuns spre Răsărit nu numai la vechile hotare, dar și-au purtat flamura biruinței până adânc în țara vrăjmașe.

De aceea, încheind aceste cuvinte de evocare, să-mi fie îngăduit să-mi îndrept gândul spre voi, camarazii mei de arme, din războiul de ieri și din acel de astăzi, spre voi cari ați sângerat în șanțurile din jurul Odesei, spre voi, călăreți, tunari și vânători, cari ați oprit cu piepturile voastre peste Nipru și lângă depărtata Mare de Azov, urgia asalturilor, cari ați frânt, alături de soldații celei mai mari armate a vremurilor noastre și poate a tuturor vremurilor, împotrivirea îndărătnică a vrăjmașilor civilizației. Nu vreau să vă prea măresc isprăvile, pe cari, până acum două săptămâni, am avut cinstea să le urmăresc zi de zi sub ordinele marilor noștri comandanți.

Știu că sunteți sătui de vorbe răsunătoare și că faptele voastre se așează mult deasupra oricăror cuvinte de laudă. Dar am datoria de a aduce aci o mărturie: despre această vitejie neîntrecută de vrăjmași și de prieteni.

Luptătorii noștri nu duc, ori unde i-ar purta nevoile războiului, pofte de cucerire și de impilare: ci văd marginile pe cari le-a tras neamului nostru obârșia sa dunăreană și carpatică, pentru că reprezintă dreptatea care nu piere, integritate și independență.

Viața la Odesa se normalizează

Viața la Odesa se normalizează treptat-treptat, căpătând un ritm vioi și corespunzător importanței pe care o are acest oraș. Primăria municipiului Odesa s'a instalat în localul fostei Burse sovietice, un local mare, încăpător și așezat în centrul orașului. Din ziua de 2 Noembrie a. c. s'a deschis iluminatul electric pentru toate instituțiile publice; se crede că în curând lumina electrică se va extinde asupra întregului oraș.

Circulația pietonilor este admisă numai până la orele 18.

La Odesa a început să funcționeze poșta, se pot trimite scrisori închise și recomandate.

Zilele acestea a avut loc instalarea noului chestor de poliție, în persoana d-lui Dumitru Bogos, fost ministru.

Primăria este în permanență asaltată de mii de cererei individuale, înaintate de către locuitorii băștinași ai Odesei, care s'au săturat de viața mizerabilă pe care au dus-o sub regimul comunist și cer să li se acorde dreptul să întreprindă acțiuni comerciale și gospodărești.

D. primar Gherman Pântea rezolvă cererile, sprijinind aceste intențiuni folositoare ale locuitorilor Odesei.

Explozia unei grenade

Doi morți și un rănit

Mai multi copii din comuna Provita, județul Prahova printre care și Anton Ion, Gh. Covaci, Ilie Alexandru și Tudor Ioanin, jucându-se pe câmp au găsit într'un pachetel 3 cartușe de dinamită și grenadă. Vrând să se distreze le-au aruncat în foc ascunzându-se.

Copiii văzând că pocnitura întârzie au eșit din ascunziș, mergând spre foc.

Ajungâd apoape de el, grenada a făcut explozie rănind grav pe Gh. Covaci și Ilie Alexandru, iar un glonte a rănit omorându-l pe loc pe copilul Anton Ilie.

La fața locului au sosit doi sanitari, cari au ridicat pe răniți.

In drum spre spital Gh. Covaci a încetat din viață.

Se fac cercetări.

ABONAȚI-VĂ LA
„BASARABIA"
ZIARUL ZILNIC AL NOUEI VIEȚI ROMANEȘTI
Costul abonamentului: un an 500 lei, 6 luni 250 lei, 3 luni 125 și una lună 45 lei. Pentru instituții 1000 lei anual
REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: CHIȘINĂU
Str. Mihail Eminescu No 19— Telef. 302

Organizarea economică a Transnistriei

In lupta pentru desrobirea pământului românesc cotropit de dușmanul dela răsărit și urmărind trupele înfrânte ale bolșevicilor, armata română a liberat nu numai Bucovina de nord și Basarabia de sub regimul colectivist al comuniștilor, ci și mănosul ținut de dincolo de Nistru, ce se întinde până la Bug și pe care rușii în expansiunea lor teritorială din veacul al XIX-lea l-au ocupat, fără vreun drept etnic sau istoric, în urma păcii încheiate, cu turcii la Iași, acum o sută și patru zeci și nouă de ani.

Viața economică din acest ținut, cunoscut acum sub numele de Transnistria, a fost rodul trudei românilor moldoveni, care, veniți ca păstori, agricultori, cărăuși, mercenari, ostași sau pribegi politici în cursul ultimelor cinci veacuri, au desțelenit pământurile stepei, bătute numai de potcoavele cailor tătarilor, turcilor, polonilor și cazacilor, au sădit vii, au construit sate, au întemeiat cu negustorii veniți din Moldova o serie întreagă de târgușoare ca Râșcovul, Dubăsarii, Movilăul, Nemirovul și au contribuit puternic prin afluxul lor la ridicarea vertiginoasă a Odesei și Tiraspolului, orașe înființate în cea de-a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, de împărăteasa Ecaterina a II-a pe bază tot de slobozii românești.

Deaceia organizarea acestei vieți economice sub oblăduirea armatei și administrațiunii românești, are un caracter mai mult de reorganizare în sensul că, întreruptă timp de 24 de ani, în cursul cărora țăranii moldoveni, din acest ținut au opus cea mai mare rezistență desființării regimului proprietății individuale, organizarea economică înființată la 7 Septembrie 1941, nu face altceva decât să prepare terenul pentru instaurarea unui nou regim al proprietății, care urmând să se bazeze pe vechiul obicei național al pământului (obștea sătească) și regimul proprietății individuale, de sub vechiul regim țarist, va împiedica totuși abuzul și în special anarhia în producția agricolă.

Deocamdată, până la reforma agrară ce se va face în Transnistria, sovhozurile și colhozurile se mențin în organizația lor actuală spre a nu se anarhiza producția agricolă, pentru a se putea totdeodată efectua strângerea și inventarierea tuturor bunurilor, animalelor și mașinilor ce-au aparținut acestor comunități, precum și în vederea verificării gestiunilor respective.

In schimb pentru a se reveni treptat la principiul proprietății individuale recolta de cereale a acestui an se va împărți într'o proporție de 50% colhozurilor, după ce însă se vor fi reținut pentru însămânțări cantitățile necesare stabilite, precum și costul muncii ce se va face cu mașinile și combustibilul comunității în campania agricolă a acestui an, socotit în kilograme de cereale la hectar. Acolo unde nu s'au făcut muncile cu mașinile se vor scădea din aceste cote cantitățile de cereale ce reprezintă munca neefectuată cu mașina, aprobările urmând să se dea de agronomul comunal în anumite condițiuni.

Transportul cerealelor la magaziile colhozului se va face de către colhoznici, care trebue să îndeplinească și toate celelalte obligațiuni impuse de regulele lucrului în colhoz. In timp ce pentru produsele animale (lapte, unt, brânză, ouă, carne, etc.) ale colhozului, retribuția muncii s'a fixat în natură la o cotă de 20% din aceste produse, retribuția putând însă să fie făcută și în numerar.

Ca impozit colhoznicii nu vor mai plăti în viitor, în locul tuturor celorlalte de până acum care se desființează, decât un singur impozit în valoare de 5 Reichskreditkassenscheine, adică 300 lei de hectar, atunci când lucrează pământul, au casă și ogradă, plătibil 50% în numerar și 50% în grâu, socotindu-se kilogramul de grâu la 0.15 Reichskreditgassenscheine.

In cazul însă în care colhoznicii nu pot să plătească nici măcar cei 50% din impozite în numerar, atunci ei au permisiunea să le plătească în întregime în cerealele pe care le va desemna prefectul județului respectiv.

Astfel în locul celor 516 ruble, sau 20.640 lei pe care țăranul moldovean din Transnistria le plătea ca impozit mijlociu pean sub regimul sovietic, atunci când erau în colhozuri, aceștia nu mai plătesc azi, precum s'a arătat, decât 300 lei de hectar, lucât dacă muncesc 10 hectare de om, au asigurată hrana pe întreg anul și pot să mai vândă cel puțin 55.000 de kilograme de grâu sau alte cereale spre a achita impozitul de 3.000 lei la o recoltă mijlocie de 15500 kg. la hectar.

In ceeace privește industria, ca în orice început de organizare nouă primarii vor inventaria la zi și de este posibil vor pune în imediată stare de funcționare, toate fabricile mari și întreprinderile de orice fel aflătoare pe teritoriile comunale spre a se putea începe o producție locală cât de redusă, ținându-se seamă de marile distrugeri făcute de comuniști, care prin retragerea lor au voit să desființeze orice posibilitate de reluare a vieții economice și, în special, comerciale din această regiune.

Pentru a da un prim impuls vieții comerciale, se vor înființa în târgurile mai importante și în orașele Transnistriei târguri săptămânale pentru desfacerea produselor locale și ale comunelor din împrejurimi, iar în fiecare sat mai mărișori, primarii respectivi au fost îndatorați să ia măsuri ca să se înființeze câte o brutărie și câte un magazin de desfacere a mărfurilor trebuitoare populației.

In orașele și târgurile mari se va înființa de către primării: câte o măcelărie, o frizerie, un restaurant și câte un hotel pentru călători, pe lângă piețe de alimente unde țăranii din împrejurimi sunt liberi a-și aduce produsele lor și a le desface fără nicio restricțiune.

Ca un fel de primă de încurajare dată satelor și orașelor ce se vor strădui să realizeze în primul rând aceste obligațiuni, ordonanța Nr. 5 a guvernatorului civil al Transnistriei, prevede că aceste sate sau orașe vor fi ajutate dându-li-se spre desfacere: zahăr, sare, ulei, gaz, benzină, chibrituri și tutun, primăriile fiind autorizate să nu perceapă, timp de un an, niciun impozit și nicio chirie pentru cei ce ar începe un astfel de comerț.

Prin toate aceste măsuri luate de administrațiunea românească din Transnistria se urmărește reînceperea unei vieți comerciale și industriale în această regiune care numără aproximativ 40.000 de kilometri patrați și care spre o mai bună organizare și supraveghere economică a fost împărțită în 13 județe, la reședința cărora funcționează pe lângă prefect, un inginer agricol, unul mecanic, un inspector al învățământului și câte un specialist economic.

Prin urmare cei două specialiști economici care funcționează deocamdată la Tiraspol, Dubăsari, Balta, Ananiev, Iampol (jud. Jugastru), Tulciu, în așteptarea altor patru colegi ce vor fi numiți mai târziu pentru județele Ovidiopol, Odesa, Oceakov Krivoi Oziero, contribue cu directivele lor la ridicarea imediată a vieții economice din Transnistria, având ca organe subalterne de informație secțiile economice, financiare, agricole, ale comerțului, ale drumurilor, ale transporturilor și ale poștelor și telefoanelor ce funcționează în fiecare din raioanele în care sunt împărțite județele.

Transnistria, care deși lipsită ca și Basarabia de bogății miniere, este în schimb foarte bogată sub raportul producției agricole, pământul său numit **cernozium** fiind de o calitate superioară celora din întreaga Europă apuseană, va putea să fie reorganizată în scurtă vreme spre a juca întreitul său rol la care poate să aspire și anume:

a) Rolul de ținut cu o mare producție de cereale, fructe, ulei vegetal, semințe oleaginoase, plante alimentare, in, cânepă, vin, etc.

b) rolul de ținut cu ape bogate în pește a cărui industrializare și export ar fi foarte importante (sud-vestul estuarului Nistrului, cursul râului Bug, estuarul Bugului și câteva lacuri);

c) rolul de ținut de mare tranzit al mărfurilor din nordul și centrul Europei către Orient și de import al produselor meridionale către întreaga Europă de nord-est, fiind încă de acum 500 de ani o regiune de tranzit, iar acum dotată cu două linii ferate principale de mare circulație care leagă orașele Europei cu Odesa și Oceakov, cele 2 porturi moderne utilizate ale Transnistriei.

Intreaga administrațiune românească se străduește a reface această regiune, considerată drept una din cele mai bogate ale fostei Uniuni a Republicelor Socialiste Sovietice Ruse, iar aplicarea planului de organizare economică, conceput după cele mai bune principii, va da în scurtă vreme toate roadele dorite.

INGINERII ȘI CONDUCTORII AGRONOMI NUMIȚI IN TRANSNISTRIA

Inginerii agronomi și conductorii agronomi de pe tabloul alăturat, au fost numiți în funcțiune de către guvernământul din Transnistria pe data de 1 Noembrie a. c., urmând a se prezenta la numitul guvernământ în cel mai scurt timp.

Acei care sunt sub arme vor comunica Ministerului Agriculturii Direcția Personalului, unitatea din care fac parte, poșta militară, gradul și contingentul.

Se recomandă a lua îmbrăcăminte de iarnă și așternut de pat.

TRASNISTRIA

Baznea Ion, Fabrica Zăgănescu, stradela Scărlătescu 3 Giurgiu; Emil Popa, str. Victor Babeș No. 7 București; Turcu Ștefan, Moșneni, Oficiul Mangalia, jud. Constanța; Mihail Iliescu, Reg. 1 C.F.R. com. 19 Focșani; Georgescu Alexandru, str. Turda No. 177 București; Bârsa Gheorghe, com. Durlești, jud. Lăpușna; Jijie Barbu, str. Basarab No. 3 București; Necula Gheorghe, Reg. Dorob. P. S. camp. Ploești; Nicolae Marin, com. Corbii Mari, jud. Vlașca; Vlasa Teodor, Camera Agricolă Turda; Petre Elaș, str. Armeană No. 21 Botoșani; Donea Dumitru, Colosel Corneliu Popea No. 6 București; Georgescu Lucian, str. Cuza Vodă 34 Pitești; Toma Alexandrescu, com. Redea, jud. Romanați; Bărbat Iuliu, str. Mitropoliei No. 1 Sibiu; Dumitru Grințescu, Gimnaziul Pescăriei Giurgiu; Simulescu Paul, str. Bis. Pantelimon No. 1 București; Vasilica Mircea, Calea Floreasca No. 88 București; Nicolae Cristea, Camera Agricolă Turnu Severin; Danciu Alexandru, com. Bucium sat prin Abrud, jud. Alba; Ștefan Chiculiță, str. Epureanu No. 15 Bârlad; Ștefan Isopescu, com. Jucica Veche Cernăuți; Chiriac Oreste, str. Zablowschi No. 43, București; Emil Grințescu, strada Confederației Balcanice No. 12 București; Mircea Mitoc, str. Precup No. 17 Brașov; Leocovici Constantin, str. Theodor Tenea No. 80 Galați; Antonescu Ioan, str. Voevod Mihai No. 20 Craiova; Stan Ion, str. Carol No. 285 Constanța; Liviu Buda, Administrația Financiară Beiuș Bihor; Cociu Zaharia, R. 68 camp. 4-a, Of. Poștal 30; Nicolae Popa, Camera Agricolă Sibiu; Vasken Garabeț, str. Mihai Viteazul No. 65 Constanța; Ion Nica, Reg. 29 Inf. Brașov; Gheorghe Ursache, Bat. 2 Pioneri, Of. poștal 67; Anghel Stănescu, strada Principele Nicolae 23 Tulcea; Cezar Macarie, com. Barcea, jud. Tecuci; Ilie Roșca, str. Sașilor 239 Avrig, jud. Sibiu; Madoran Victor, comuna Drăgănești, jud. Olt; Balaban Serghiu, Reg. 25 Art. P. S. Bârlad; Muscă Nicolae, com. Păstrăveni, județul Neamț; Mihail Mateescu str. Justinian No. 9 București; Alexandru Mihai Murtaza, com. Negru Vodă, jud. Constanța; Mălăcilă Vasile, str. Cantemir 60 Bolgrad-Ismail, Sălăgeanu Titus, Reg. 5 Roșor, Of. poștal Băneasa; Ioan Gotcu, Reg. 17 Art. com. Găetan, jud. Bacău; Chiroșca Mihai Reg. 6 Roșiori P. S. Cârligi, jud. Roman; Gheorghe Pavel comuna Budești, jud. Ilfov; Const. Grințescu, com. Valea Călugărească, jud. Prahova; Victor Gheorghiu; Nu i se cunoaște adresa.

Conductorii agronomi numiți în Transnistria pe data de 1 Noembrie

Titus Găman, Ocolul agricol, Tg. Frumos; Laurențiu Tudose, str. Ing. Zablowschi No. 13 București; Mihai Lăpușneanu, com. Blândești, jud. Botoșani; Gheorghe Petcu, str. Turcu No. 1 Iași; Ioan Tintaru, comuna Comana, jud. Vlașca; Octav Isoreanu, Camera Agricolă Soroca; Vassopol Th. Petru, str. Sebastian No. 129 București; Ioan P. Pintilie, satul Orac, com. Sărățeni, jud. Cahul; Bumbaru Valentin, com. Armășești, jud. Ialomița; Morărescu Mihalache, com. Grăjdana, jud. Buzău; Costi Iorgu str. Economu Cezărescu 43 București; Vasile T. Baciu com. Șercaia, jud. Făgăraș; Morincea Ilie, Bolintinul din Vale jud. Ilfov; Barzuca Dumitru, str. Rahovei No. 26 Medgidia; Marin Radu, com. Păstrăveni, jud. Neamț; Nedelcu Apostolache, strada Balcic No. 29, București; Marin D. Dovan, com. Bălătești, jud. Mehedinți Of. T. S.; Nichita Gh. Const. Tg. Ocna, jud. Bacău; Chistol Vasile, Camera Agricolă Argeș; Pavel Gh. Ioan, str. Arcu No. 2 bis Iași; Const. Ștefănescu, centrul agricol Bucșani, jud. Dâmbovița; Ion Sneler Pavelescu.

REDACȚIONALE

Ziarul „Basarabia" trebuind să fie oglinda reală a vieții obștești din provincia dintre Prut și Nistru, în cadrul nouei vieți a României reîntregite, corespondenții noștri sunt rugați cu insistență să ne trimită numai știri cu caracter local.

*

Ziarul *Basarabia* caută spre imediată angajare corespondenți harnici la: Hotin, Soroca, Bălți, Chilia, Cetatea Albă, Tighina, Tg. Edineți, Tg. Florești, Dubășari, Basarabeasca, Hâncești, Strășeni, Tg. Călărași, Ungheni și Bolgrad.

Corespondențele de probă se vor trimite: Secretariatului de Redacție al ziarului „Basarabia", Bulevardul Lascar Catargiu No. 31, București III.

*

D. Petre Guciujna, Orhei: **Ați fost confirmat în postul de corespondent al ziarului nostru pentru orașul și județul Orhei.**

Trimiteți știri și reportagii din regiunea dvs. cât mai regulat.

SENTINȚA IN MARELE PROCES AL BANDEI DE TERORIȘTI SOVIETICI DIN CHIȘINĂU

14 teroriști condamnați la moarte

Astăzi, 4 Iulie, Curtea Marțială locală a dat sentința în marele proces al bandei de teroriști sovietici în frunte cu Nedoborin, Grițko, etc.

Procesul s'a judecat în zilele de 31 Octombrie și 1 Noembrie, a. c. pronunțarea amânându-se pentru astăzi.

Curtea a fost compusă din d-nii: Colonel Teodor Pohoață, ca președinte, maior-magistrat Marcel Vlădescu și Cpt. Petre Petreanu, judecători, cpt.-magistrat Herescu Ion, procuror militar și Sublt. Dumitrescu V. Constantin, grefier.

Acuzații au fost trimiși în judecată pentrucă sub regimul bolșevic din Basarabia, parte din ei au trecut Prutul în România, îmbrăcați în haine militare sau civile și au cules informațiuni în favoarea Sovietelor, având și misiunea de a organiza pe teritoriul român bande de terorism.

La retragerea bolșevicilor din Basarabia, aceștia, sub conducerea căpitanului sovietic Sidorov, au primit grenade și alt armament cu instrucțiuni precise de a împiedica înaintarea armatelor biruitoare germano-române prin aruncarea explosivelor în calea acestor armate.

Ei n'au dovedit să-și pună diabolicele planuri în aplicare, întrucât, grație vigilenței autorităților noastre, au fost descoperiți și arestați.

Prima grupă se compunea din următorii: Nedoborin Vasile, șofer, originar din Colonița, jud. Lăpușna, Grițko Nichifor, mecanic-tipograf, din suburbia Vistiernicenii, str. 32, Nr. 24 și Petrov Mihail zis Păcurariu, plugar, din suburbia Poșta Veche, Nr. 9.

Aceștia s'au făcut vinovați de crimă de înaltă trădare de tentativă la crimă de înaltă trădare, de infracțiuni prevăzute în ordonanța nr. 6 din 28 Iulie 1941 a comandantului marei unități și de infracțiunile prevăzute în decretul lege nr. 637 din 9 Iulie 1941.

Grupa a doua era compusă din următorii: Litvinov Vasile din Chișinău str. Principele Mihai nr. 1, Frunză Pavel, cismar, strada Dragoș Vodă, 58, Onică Vasile, grădinar, str. Sf. Andrei nr. 110, Terentiev Filip zugrav, de pe Bariera Sculenilor nr. 120, Cărunțu Nicolae, fochist, str. Dragoș Vodă 53, Rascikov Ioan, cismar, str. Dragoș Vodă 32, Zinenko Niculae, plugar, din Poșta Veche, str. 2 nr. 3, Galamaga Ioan, mecanic ajutor, Poșta Veche, str. 5 nr. 52, Budici Ilie, mecanic, str. Movila lui Burcel nr. 18-20, Belu Petre, plugar, din com. Bujovca, satul Ghiduleni, jud. Orhei, Erhan Mihail, plugar, din Chișinău str. I. Brătianu 65, Ciobanu Simeon, plugar suburbia Valea Dicescului, str. 33 nr. 13 și Ivancisin Vasile str. Movila lui Burcel nr. 7.

Aceștia s'au făcut vinovați de infracțiunile prevăzute în ordonanța nr. 6 din 28 Iulie 1941 și de cele prevăzute în Decretul lege nr. 637 din 9 Iulie 1941.

Ana Baltaga, din Bariera Sculenilor str. 7 nr. 5, a fost trimisă în judecată pentru crima de favorizare a infractorilor, iar Rașcinsky Mihail cheiner din Chișinău str. Dragoș Vodă 52, Budici Maria str. Movila lui Burcel nr. 18-20 și Rascikov Vera str. Dragoș Vodă nr. 52 s'au făcut vinovați de infracțiuni la decretul lege nr. 637 din 9 Iulie 1941.

După audierea martorilor și după dezbaterile ce au durat două zile, la bara apărării luând cuvântul avocații: Teodor Luncescu, maior Gh. Bonciu, Haralambie Marchetti, Popescu, Rudu, Stoenescu, Câmpeanu și sblt. Dolejan Curtea Marțială a pronunțat următoarea sentință:

Condamnă la moarte pe: Nedoborin Vasile, Grițko Al., Petrov Mihail, Frunză Pavel, Onică Vasile, Terentiev Filip, Cărunțu Nicolae, Rascikov Ioan, Zinenko Nicolae, Budici Ilie, Belu Petre, Erhan Mihail, Ciobanu Simeon și Ivancisin Vasile.

Condamnă la 15 ani muncă silnică pe Galamaga Ion și la 18 ani muncă silnică pe Litvinov Vasile.

Au fost scoși din cauză și achitați, următorii: Rascinschi Mihail, Baltaga Ana, Budici Maria și Rascikov Vera.

INAUGURAREA POSTULUI „RADIO-MOLDOVA"

Eri dimineața a avut loc la Iași, inaugurarea noului post românesc „Radio-MOLDOVA".

Dotarea Capitalei Moldovei cu acest puternic mijloc de cultură și propagandă națională a adus adâncă mulțumire în toate cercurile ieșene.

Solemnitatea s'a desfășurat la sediul Postului Radio-Moldova.

Serviciul divin a fost oficiat de însuși I. P. S. S. Mitropolitul Irineu al Moldovei, înconjurat de un sobor alcătuit din preoții: prof. Valeriu Iordăchescu, arhimandrit Dionisie Velea, Constantin Nonea, pr. Neculea și alții.

Răspunsurile au fost date de corurile Sfintei Mitropolii și Bisericii Sfântului Spiridon, sub conducerea d-lui prof. Antonin Ciolan.

ASISTENȚA

Au fost de față I. P. S.S. Mitropolitul Irineu al Moldovei și Sucevei, d-na și d. prof. univ. Ion Petrovici, general Stavrescu, general Christescu, general dr. Dimitriu Mamant, avocat Vasile Ionescu, directorul general al Soc. Române de Radio difuziune, prof. Dragomir Hurmuzescu, G. D. Mugur, Alex. Hodoș, ing. Em. Pătrașcu, G. Iamandy, directorul Postului Radio Moldova, dr. Harald Dietrich, reprezentantul posturilor de radio din Berlin, col. Sturza, col. Burada, col. Sava Caracaș, prof. Dr. Tănăsescu, general C. Ionescu, primarul Municipiului Iași, general Mihai Negruzzi, Omer Popovici, prof. Al. Marcu, ing. Al. Lohan, col. Crejulescu, prof. G. Zane, prof. Petru Bogdan, prof. Petre Dragomirescu d-na și d. ing. Hurmuzescu, d-na și d. Osvald Racoviță, d-na și d. col. Adam, prefectul județului, procuror general Comărzan, prof. Mihai Codreanu, prof. dr. Tudoran, prof. Radu Vulpe, prof. Oțetea, directorul Teatrului Național din Iași, general Gherculescu, prof. Roman Simionescu, prof. Radu Constantinescu, Rudolf Soutzo, președintele sindicatului ziariștilor din Moldova, prof. August Scriban, Alfons Herovanu, prof. Petru Niculescu, Emil Deciu, președintele Curții administrative, N. Stanciu, administrator financiar, dr. Panait Zosin, prof. univ. C. Fedeleș, avocații: Mihai Borcea, Cezar Ioan, P. Bonciu, prof. Dr. Cosăcescu prof. univ. Aburel, d-na Otilia Cazimir, precum și alte numeroase personalități culturale și artistice ieșene.

Cuvântul I. P. S. S. Mitropolitului Irineu al Moldovei

Cel dintâi a luat cuvântul, I. P. S. S. Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei și Sucevei, care, aducând binecuvântarea Bisericii, a spus între altele:

„Înființarea, aici, a acestui Post de Radio este o mare și meritată atențiune care se dă vechiului focar cultural ce este orașul Iași.

De aici, din cuibul cronicarilor înțelepți, ai Mitropoliților cărturari, ai patrioților luminați și ai atâtor luceferi ai științelor și ai literelor, — se va răspândi de acum înainte, dealungul veacurilor, cu prisos de belșug, lumina și căldura culturii creștine.

Nu numai peste meleagurile românești dintre Prut și Bug, ci până departe spre Soare-Răsare, pe unde a bântuit aproape un pătrar de veac crivățul pustiitor de suflete al ateismului și comunismului, iar, înspre Miază-Noapte, până la hotarul culturii germane, etericele unde ale Radio-ului ieșean, vor duce pe aripele lor triumfale graiul, gândurile și simțămintele românești civilizatoare.

Gândul meu, de smerit urmaș și șezător vremelnic pe Scaunul arhieresc a lui Varlaam, al lui Dosoftei și al lui Veniamin, ca și gândul tuturor vrednicilor clerici moldoveni, colaboratori mei probați în lucrarea ogorului bisericesc, se îndreaptă cu avânt, în deosebi spre latura educativă a cuvântului difuzat de radio.

Cuvântul învățăturii mântuitoare, rostită în fața microfonului, este pentru Biserică o ușă deschisă spre inima ascultătorilor și orice creștere de mijloace și posibilități de difuzare a Cuvântului lui Dumnezeu, păstrat de ea cu scumpătate și propovăduit cu entuziasm, este privit și prețuit ca un har venit de sus, dela Atotfăcătorul, pentru desăvârșita pace și propășire a neamului românesc și a întregii lumi creștine".

I. P. S. S. Mitropolitul Irineu, a încheiat astfel:

„Considerăm deci, noi și întreaga noastră Biserică românească, drept un far nou aprins și drept un izvor clocotitor pentru sufletul și setea de supremul ideal creștin și național al românilor, acest nou centru radiofonic.

Binecuvântat fie, deapururi, roadele lui!

Trăiască M. S. Regele Mihai I;

Trăiască M. S. Regina Mamă Elena;

Trăiască Mareșalul Ion Antonescu, Conducătorul Statului;

Trăiască membrii guvernului român;

Trăiască înfăptuitorii și conducătorii acestui nou post radiofonic;

TRĂIASCĂ ROMÂNIA MĂRITĂ ȘI TOT POPORUL ROMÂNESC!

După mesagiul citit de d. profesor Mihai Antonescu, pe care-l publicăm în pag. I-a, au mai luat cuvântul d-nii: prof. I. Petrovici, președintele consiliului de administrație al Soc. de Radiodifuziune; Vasile Ionescu, directorul general al Soc. de Radiodifuziune, și general C. Ionescu, primarul municipiului Iași.

CUVANTAREA D-LUI PROF. ION PETROVICI

Mărturisesc că simt o deosebită bucurie să mă găsesc în fruntea Societății de Radiodifuziune, în momentul când se dăruește Iașului acest post radiofonic, care pe lângă misiunile lui esențiale e menit să înviorează viața spirituală a acestui oraș. Desigur instalarea acestui post în vechea capitală a Moldovei corespunde unei logici căreia nu putea să i se sustragă nimeni. Iașul are calitatea naturală de focar înaintat al culturii românești, în pragul ținuturilor noastre răsăritene, unde vitregia vremurilor a suflat îndelung și în rânduri repetate peste flacăra conștiinței naționale, fără a fi isbutit să o stingă, dar împiedicând-o să lumineze atât pe cât ar fi putut. De aici, din locul acesta, ar urma să plece puternicile împrăștieri de raze, care să mature umbrele nopții întârziate peste Prut și peste Nistru și să încorporeze cât mai repede cu putință, atâtea suflete desorientate de zbucium și de alarme, în vigoarea organică a sufletului românesc. Dar cum ar putea Iașul să-și îndeplinească misiunea, fără a dispune de tehnica secolului, fără a avea la îndemână acest incomparabil instrument de propagandă, care folosește calea undelor sonore? S'ar asemăna cu o armată bravă, dar ale cărei coase și topoare ar pune-o într'o fatală neputință față de puterile uriașe ale armamentului modern.

Iată pentru ce instalarea postului de Radio pe care îl punem astăzi în funcțiune, era cerută de firea lucrurilor și de natura împrejurărilor.

Mai departe, d-sa spune:

„Postul Radio Moldova va avea astfel darul să intensifice viața culturală și artistică a Iașului, polarizând forțele risipite, dar care nu lipsesc nici astăzi în sânul acestui oraș, care a fost mare în trecut și pe care istoria viitorului îl cere cu aceleași proporții, cu aceleași străluciri ca odinioară".

„Nu rămâne acum, când opera tehnică este încheiată, decât ca forțele Iașului intelectual și artistic să pună în valoare Radio-Moldova, făcând să cutreere undele sonore, cu mângâieri de frate iubitor prin cele mai îndepărtate colțuri ale României, răzlețite în fărâme în pribegia ei spre Răsărit. Noi am dăruit Iașului tehnica modernă a unui puternic instrument de emisiune, rămâne ca ieșenii să dăruiască Țării un post neadormit de propagandă românească", își încheie d. prof. I. Petrovici, cuvântarea sa.

*

După cuvântarea d-lui prof. I. Petrovici au mai vorbit d-nii av. Vasile Ionescu, directorul general al Soc. Române de Radiodifuziune și generalul C. Ionescu, primarul municipiului Iași.

*

A urmat executarea programului stabilit pentru prima zi de activitate a Postului Radio-Moldova.

O aromă, un parfum frumos,
și gust bun sunt întrunite
în această cutie!

La cafea cu lapte ia

Festivalul dela Teatrul Comedia in folosul cantinelor Consiliului de Patronaj

In prezența d-nei Maria Mareșal Antonescu a avut loc Duminică 2 Noembrie un festival artistic în folosul cantinelor Consiliului de Patronaj. Festivalul a fost organizat de d-na El. Verescu din Consiliul de Patronaj.

Inainte de începerea spectacolului d-sa a rostit următoarele:

Acum, când vitează armată română, în frunte cu Mareșalul ei, luptă fără preget pentru salvarea țării din marea peire ce i se pregătea, un mănunchi de tineret a simțit adânc nevoia de a se îngloba în avântul întregei nații de a se face și el util țării, sacrificându-și puținele ore libere.

Frumoasa lui dorință a fost realizată de Consiliul de Patronaj care, datorită prezidenției Doamnei Mareșal Antonescu, desfășoară azi cea mai vastă operă socială, așa cum nu s'a mai făcut niciodată în țara noastră.

Acest tineret a înțeles că aici, sub oblăduirea Consiliului de Patronaj, e locul lui și tot aici va putea contribui cu modestele lui posibilități la marea operă de ocrotire și binefacere socială.

Veniți din depărtatele colțuri ale Bucureștiului, s'au unit în cea mai desăvârșită frăție, copii și tineri, și punând în lucru, cu râvnă, toate forțele lor creatoare de ordin sufletesc, au reușit să aducă, prin desfășurarea unui program artistic, pe lângă un aport moral, și unul material, ajutorarea copilașilor cartierelor, desbrăcați și desculți în pragul iernii.

E o datorie sfântă pentru noi, cei de aci să depunem toate puterile noastre, după aptitudini, în folosul neamului.

Numai astfel vom putea fi la înălțimea acestor jertfe, cărora le aducem recunoștința și închinarea noastră.

Apoi s'a reprezentat feeria „Lacul fermecat" jucată de lucrătoarele dela fabrica „Filatura Românească" sub direcția de scenă a d-lui G. Conabia. Și-au mai dat binevoitorul concurs: baletul Operei Române, școalei primare de fete No. 13 și de băeți No. 35 și Asociațiile culturale și sportive ale tineretului intelectual din cartierele Giulești Tei, Pantelimon.

Secția de jocuri A. C. T. a cules cele mai multe aplauze.

Festivalul s'a terminat la ora 1 d. a.

APEL

D-na Olga Baluța roagă pe toți acei cari s'au întors de dincolo de Nistru și Bug și știu ceva despre soarta lui Dr. Boris Baluța, să binevoiască a o înștiința la adresa de mai jos: Primăria Municipiului Chișinău, Serviciul Veterinar.

Dudești-ghetto-ul Bucureștilor

Pe calea Văcărești maghernițele se țin lanț. Dacă sunteți mai puternici decât creștinii, exterminați-i

Sufletul românesc a început să trăiască emoțiile intense ale unei bucurii mult așteptate. Li se ia casele jidanilor.

Astăzi ca și ieri, avem în fața noastră pe toți jidanii și tâlharii țării. Aceiași mișei cari au asasinat, aceiași tirani cari au supt sângele poporului, aceiași trădători cari au încercat să împingă țara în prăpastie. Ascunși în spatele unui alt steag, acel al lingușirii, ni se împotrivesc cu aceleași negre gânduri, nădăjduind din nou că ne vor compromite, că ne vom lăsa amețiți de putere și vom dezerta dela datoria noastră.

Dar noi știm să trăim retrospectiv. In această aducere aminte vedem, fără să le căutăm prea mult, figuri destul de cunoscute, figuri cari se cuibăriseră în partide, în grupări și cănrării. Aici, cutrasații în armurile de mucava ale ignoranței, unii din ei aveau roluri de vedete, îmbrățișând patriotismul rentabil și periferic.

Așa, mlădiindu-se în toate rolile, recurgând la toate compromisurile, renunțând de bună voie la coloana vertebrală, îi găsim pe spatele „națiunei suverane" vânzători de noroace și cariere ușoare.

Au trecut ani. Intr'o zi, care n'a fost ca celelalte, sandramaua creiată din desfrâu, s'a prăbușit, trosnind din încheeturi. Toate bisericuțele muriseră. Năuciți de forța loviturii, harnicii profitori, au luat-o rasna, orbecăind în întuneric, unde s'au întâlnit cu tovarășii lor de hoții, jidanii. Si unii și alții au fost goniți. De cei dintâi țara s'a scuturat ca de niște netrebnici, ceilalți, au fost aruncați ca un balast nefolositor.

Aici în subteranele complicității pe cari și le-au asigurat din vreme, au încercat să aranjeze noui combinații, grăbindu-se să ne arunce la pământ. In furia lor au uitat însă că noi ne războim aruncând în luptă propria noastră viață. Au uitat că sufletul nostru, chinuit de durerile neamului și însetat după răzbelul dreptății, a crescut ca un uragan și nimeni nu-l va mai putea opri din cale, pentrucă de sub loviturile dușmane noi ne ridicăm mai tari, mai dârzi, mergând pe drumurile de foc ale credinței, într'un destin mai drept, mai bun.

GHETTO-UL BUCUREȘTILOR

Cine nu cunoaște cartierul Dudești, denumit și „ghettoul Bucureștilor". Aici jidanii roesc de dimineață și până târziu în noapte ca muștele pe hoit.

Cohortele iudaice, care s'au năpustit întâi prin satele și târgurile moldovenești și cari s'au întins apoi ca un cancer pe întregul pământ al țării, își are expresia cea mai fidelă în acest cartier, fost la început românesc. Azi de aici pornesc toate combinațiile, toate mârșăviile. Tot aici își are sediul și comunitatea care urzește planurile ce urmează a fi întrebuințate pentru a cuceri, pentru a răpune, ori a distruge pe cei cari se opun intereselor iudaice.

Ghetto-ul este în panică. S'a svonit că nu-i de glumit în ce privește exproprierea imobilelor jidănești. Echipele românizării au pornit să curețe puroiul care ajunsese până la os. Doina, graiul, precum și datinele din străbuni cari au pierit odată cu holda furată se vor reîntoarce la noi. Prin crânguri se va auzi iar vuet de bucurie, la răspântii de drumuri vom zidi din nou sihastre altare.

Pe calea Văcărești unde azi maghernițele se țin lanț vom reînsrona comerțul românesc de altă dată.

„DACĂ SUNTEȚI MAI PUTERNICI DECÂT CREȘTINII, EXTERMINAȚI-I"

Cunoaștem cu toții care sunt consecințele pierderii orașelor noastre românești din punct de vedere economic. Știm că cel care este stăpân peste oraș, cari sunt centrele economice ale unei națiuni, acela este stăpân pe mijloacele de subsistență a națiunei înseși.

Dar această trecere a bogățiilor în mâinile jidanilor nu a însemnat numai robia economică și nici numai aservirea politică, ci a adus cu sine cea mai mare primejdie națională care a măcinat însăși puterea noastră ca număr.

Iată de ce cei cari poartă azi un interes viu pentru țară s'au preocupat a opri exploatarea poporului prin jidovi, ținând seamă de talmudul evreesc care prevede două căi de purtare în privința creștinilor:

„Dacă sunteți mai puternici decât creștinii, exterminați-i,

Dacă sunteți mai slabi decât creștinii, lingușiți-i".

Două maxime, două percepte dela care nu s'au abătut nici un minut jidanii din țara noastră.

...Iar Filderman, cel care schimba miniștri mai are îndrăzneala să încerce o diversiune.

Niculae I. Postolache

(In numărul viitor: Luxul în care trăesc jidanii).

SÂMBĂTĂ 8 NOEMBRIE

MARE PARADĂ MILITARĂ IN CAPITALĂ

Primirea trupelor cari au luptat în Basarabia și Ucraina și decorarea Drapelelor

Comenduirea pieței București comunică:

Sâmbătă 8 Noembrie a. c., va fi o mare paradă militară cu ocaziunea decorării drapelelor unităților și a intrărei trupelor în București cari au luptat în Basarabia și Ucraina.

Președinția consiliului de miniștri invită la această serbare pe următorii: toți cei decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul"; invalizii, orfanii, văduvele de război din anii 1916-1918 și 1941; ofițerii de rezervă și familiile, subofițerii de rezervă și familiile. Asoc. de foști luptători și familiile.

Pentru toți cei arătați mai sus se vor construi tribune.

Cei ce doresc să participe se vor adresa Asociațiunilor din care fac parte cei arătați mai sus, iar acestea vor înainta comendiurii pieții București până la 6 Noembrie a. c., ora 10 dim., tabele nominale de toți acei care doresc să participe la această serbare, pentru a li se distribui biletele de tribună.

ATENȚIUNE

D-LOR FARMACIȘTI, DROGHIȘTI și COMERCIANȚI de SPECIALITATE DIN BASARABIA

„BOBB"

Săpunuri de toilette	Pudre
Apă de colonie	Farduri și rouge-uri
Paste de dinți	Cosmetice, etc. etc.

Produse „GERMANDREE"

— SE VOR PUTEA PROCURA IN CURAND IN EN-GROS DIN CHIȘINĂU dela —

„BOBB"

STR. REGINA MARIA 57, CHIȘINĂU

Cele mai fine produse „BOBB"

„CARTEA ROMÂNEASCĂ"

Chișinău, str. Mihai Eminescu No. 13

(peste drum de Tribunal)

ARE DEPOZITE EN-GROS de hârtie pentru întreaga Basarabie.

Se găsește tot felul de hârtie cu prețuri convenabile.

SE CAUTĂ LA CHIȘINĂU, TIGHINA, CETATEA ALBĂ

și alte localități basarabene persoane pricepute în manipularea aparatului de tricotat

TRICO - RECORD

ca instructoare locale contra plată.

Adresați „TRICO RECORD", București, Str. Decebal 5

Redeschiderea Agenției „Wagons - Lits" la Chișinău

Se aduce la cunoștința onoratului public din localitate că s'a redeschis Agenția „Wagons-Lits" la Chișinău, având sediul în str. Mihai Viteazul No. 42.

COFETĂRIA MODERNĂ „RENAȘTEREA"

a d-lui FILATOV ALEXEI s'a deschis în strada Mareșal Badoglio 30 (colț I. C. Brătianu)

Toate produsele de cofetărie sunt proaspete și se prepară personal de proprietar specialist.

Se primesc comenzi pentru articole de cofetărie.

Prima societate de boiangerie și curățătorie chimică din Chișinău.
Se primesc comenzi: paltoane, costume și rochii, diferite stofe din lână, bumbac și mătase, la curățit și vopsit în diferite culori.
Strada General Broșteanu No. 54, Chișinău.

MAIOR
GHEORGHE T. BONCIU
Fost Prim Comisar Regal al Basarabiei
Avocat și birou de notariat s'a reîntors în localitate și a reînceput consultațiile
Orele de primire 7-8 — 3-5
Str. Regele Ferdinand I No. 39
CHIȘINĂU

Avocat
THEODOR BUNESCU
Birou de notariat și avocatură
orele de primire: 7-8 și 3-5
Chișinău, str. Regina Maria 57, vis-a-vis de Tribunal

ULTIMA ORA

Ziarul „Pravda" şi Radio Moscova recunosc gravitatea excepţională a situaţiei din U. R. S. S.

ROMA, 3 (Rador). —Postul de radio Moscova a admis in emisiunile de Duminică seara şi de Luni că situaţia ia o intorsătură neplăcută pentru forţele sovietice in sectorul de miazăzi al frontului.

Radio Moscova a adăugat că linia de apărare a fost străpunsă intr'un punct ce nu a fost precizat.

El a afirmat deasemenea că situaţia in Crimeea este extrem de periculoasă.

Ziarul „Pravda" a adresat soldaţilor şi poporului sovietic un apel la rezistenţă, afirmând că ţara este in pericol.

14 divizii sovietice infrânte in luptele din Crimeea

BERLIN, 3. (Rador). — Din sursă militară se află că din cele 14 divizii sovietice, instalate in Crimeea pentru apărarea peninsulei, unităţile aflate in sud, cunosc şi ele acum puterea atacurilor germane, ca şi celelalte unităţi bolşevice bătute şi parţial nimicite.

Aceste unităţi au incercat zadarnic să se apere refugiindu-se prin munţi, pentru că toate pregătirile lor au fost nimicite de bombele germane. Astfel, o singură escadrilă a reuşit, in ziua de 2 Noembrie, să reducă la tăcere opt baterii, dând atacuri in valuri succesive asupra lor.

Iată cum povesteşte comandantul escadrilei acest fapt:

Odată cu inaintarea germanilor in Crimeea, huruitul motoarelor aviaţiei germane nu mai incetează o clipă pe deasupra peninsulei. Ziua intreagă, avioanele noastre de bombardament in picaj, de luptă şi de vânătoare, atacă trupele sovietice, care se retrag puse pe fugă, iar noaptea aruncă bombe de cel mai greu calibru asupra oraşului Sevastopol şi a altor obiective. Sub noi, bubuitul metalic al proiectilelor tuturor armelor germane se aude până departe.

Ieri, pe când atacam poate pentru a zecea oară instalaţiile inamicului din munţii Jaila, văzurăm inaintând spre oraşul Simferopol, cucerit mai de mult, noui formaţiuni de trupe germane, care blindate şi coloane de aprovizionare.

Regimentele se angajau in luptă unul după altul.

Suveranul Pontif binecuvântează eroii dela Gondar

ROMA 3 (Rador,. — Corespondentul Agenţiei DNB anunţă că Sanctitatea Sa Papa a primit intr'o audienţă particulară pe preotul italian Leone Zanni care a fost grav rănit in sectorul de la Gondar.

Papa a trimis binecuvântarea sa luptătorilor de la Gondar urându-le ca Dumnezeu să le ajute şi să le dee puterea să-şi indeplinească datoria.

Gravitatea pierderilor teritoriale pentru bolşevici işi găsesc ecou in apelurile disperate ale lui Stalin

ROMA, 4 (Rador). — Agenţia STEFANI transmite:

Stalin a cerut grâu pentru nevoile poporului rus şi ale trupelor sovietice.

Acest fapt dovedeşte in ce situaţie se află Uniunea Sovietelor după pierderea părţii occidentale a ţării.

Dată fiind stăruitoarea cerere sovietică, guvernul englez a dispus ca mari cantităţi din grâul canadian destinat Angliei să fie trimise in Uniunea Sovietelor. Guvernul canadian a arătat că rezerva de grâu a Canadei poate satisface nevoile fie ale Rusiei, fie ale Angliei, dar că nu dispune de vasele necesare.

Această furnitură de grâu canadian pentru nevoile Uniunii Sovietelor constitue o dovadă elocventă atât a gravităţii pierderilor teritoriale suferite de bolşevici, cât şi a netemeiniciei informaţiilor anterioare anglo-bolşevice, după care trupele sovietice, inainte de a se retrage din Ucraina goliseră toate hambarele şi luaseră cu ele imense cantităţi de grâu din recolta anilor trecuţi.

Preşedintele Sovietului Suprem al U. R. S. S. s'a stabilit in noua capitală bolşevică

NEW-YORK, 3 (Rador). Corespondentul agenţiei DNB. transmite:

„Associated Press" află că la Samara a mai sosit şi d. Kalinin, insoţit de d. Wişinsky, comisarul adjunct al afacerilor străine.

După cum se ştie, d. Molotov a sosit mai de mult in aceeaşi localitate.

Convingerile Lordului Halifax şi aşteptările bolşevicilor

NEW YORK, 4 (Rador). — Corespondentul agenţiei DNB. transmite:

Lordul Halifax, ambasadorul Marei Britanii, luând cuvântul la Detroit, la Camera de Comerţ, a declarat, intre altele:

„Uniunea Sovietelor a avut mari pierderi nu numai de oameni, ci şi de material. Ea aşteaptă dela lucrătorii din Anglia şi Statele Unite să inlocuiască aceste pierderi. Sunt convins că nu-i vom amăgi in aşteptările lor".

Ora prânzului pe frontul din Nordul Crimeii (P. P.)

Comunicatul german

Armatele germane şi române, au frânt inamicul bătut in Crimeea, in două tabere

Oraşul Kursk a fost ocupat. Italienii au cucerit noui centre industriale la Donbas

BERLIN, 3 (Rador). — Dela marele cartier general al Fuehrerului, inaltul comandament al forţelor armate germane publică următorul comunicat:

Sub presiunea urmăririi energice a formaţiunilor germano-române, inamicul bătut in Crimeea, după cum a fost anunţat in comunicatul special, a fost impărţit in două grupuri dintre cari unul incearcă să fugă prin Sebastopol iar celălalt prin Kerci.

Atacând vasele de transport puse la dispoztie pentru fuga acestor forţe sovietice, aviaţia germană a scufundat zece vapoare de comerţ cu o deplasare totală de circa 38.000 de tone, prin bombe, avariind in mod serios alte 14 vapoare. Alte avioane de luptă au bombardat Sebastopolul şi teritoriul portului Yalta, precum şi obiective militare in strâmtoarea Kerci şi pe litoralul de nord al Mării Negre. Un doc plutitor a fost lovit cu o bombă de mare calibru.

Cu prilejul luptelor de străpungere şi de urmărire din Crimeea au fost capturaţi până acum 53.175 prizonieri precum şi 250 care blindate, 218 tunuri, mai multe tunuri blindate şi o mare cantitate de material de război a fost capturată sau nimicită.

Au fost inlăturate 13 mii de mine care fuseseră aşezate pentru a opri inaintarea noastră.

Trupe italiene au cucerit in cursul luptelor, noui localităţi indust[illegible] in bazinul Donețului.

In sectorul central al frontului de est, după cum s'a mai anunţat in comunicatul special, nodul de căi ferate şi centrul industrial Kursk, a fost cucerit de formaţiuni de infanterie şi blindate.

In teritoriul maritim din jurul Marii Britanii, avioane de luptă au scufundat un cargobot de 4000 de tone, avariind in mod atât de serios şase alte vapoare incât trebue să se conteze pe noui pierderi.

In Africa de Nord, avioane de luptă germane au risipit concentrări de camioane britanice in apropiere de Sollum.

Cu prilejul atacurilor aeriene date asupra radei portului Suez, un vapor de comerţ de 6000 de tone a fost nimicit.

Deasupra teritoriului german nu au avut loc acţiuni de ale aviaţiei de luptă inamice.

Intreaga reţea de comunicaţii se află în mâinile aliaţilor

BERLIN, 4 (Tel. Part.). Presa berlineză de eri dimineaţă observă cu ironie ca o concluzie a comunicatului de eri al forţelor armatei germane, că serviciul de ştiri inamice incă n'a mărturisit până in prezent prăbuşirea frontului sovietic din Crimeea.

Propaganda moscovită va trebui să se grăbească, scrie ziarul „Der Montag", dacă vrea să facă măcar aluzie la această nouă infrângere sovietică, inainte de ocuparea completă a intregei peninsule.

Presa germană subliniază cu acest prilej, cucerirea oraşului Simferopol, capitala Crimeei. Acest oraş având 98.000 locuitori este deosebit de important ca nod de comunicaţii. Prin cucerirea acestui centru, trupele germane care au inaintat cot la cot cu trupele române, stăpânesc intreaga reţea de comunicaţii ale Crimeei şi fac absolut imposibilă orice rezistenţă a sovietelor. Deasemenea importantul port de război. Sevastopol, un oraş, cu 78.000 locuitori care posedă şantiere navale, instalaţii şi fabrici industriale, se găseşte astăzi in raza de acţiune a aviaţiei germane. Fiindcă navigaţia germană impiedică retragerea pe Marea Neagră, singura soluţie rămasă la dispoziţia sovieticilor nu e decât retragerea pe sub mare, care are putea să fie la fel de strălucită in rezultate, ca şi faimoasa retragere engleză dela Dunkerque.

După cum se află la Berlin, pierderile sovieticilor suferite in Crimeea, sunt incă depe acum extraordinar de mari. Până in prezent, bolşevicii au 27.000 de oameni căzuţi prizoneri şi mâinile Germanilor, şi concomitent ca material de război, 47 de tancuri, 288 de tunuri şi circa 900 mitraliere grele. Numai in spaţiul aerian al Crimeei, au fost nimicite 158 de avioane sovietice. Pionierii germani au descoperit şi demontat până in prezent 6000 de mine de contact sovietic. Aceste cifre reliefează indârjirea rezistenţei sovietice, insă şi proporţiile mari ale victoriei germane.

Operaţiunile militare italiene in Africa de Nord

ROMA, 3 (Rador). — Iată comunicatul oficial 519 al marelui cartier general al forţelor armate italiene:

In Africa de Nord, activitate remarcabilă a artileriilor noastre pe frontul Tobruk; incercările de atac făcute de inamic au fost imediat dejucate.

In cursul unei incursiuni aeriene in zona oraşului Benghazi au fost avariate câteva locuinţe: a fost provocată o victimă iar puţine persoane din populaţia arabă au fost rănite. Aviaţia noastră de vânătoare a doborit intr'o luptă aeriană un avion britanic.

In Africa Orientală, avioane britanice au bombardat şi au tras focuri de mitralieră asupra spitalului militar din regiunea fortificată Culquabert, care era in mod vizibil indicat prin semnul distinctiv internaţional al Crucii Roşii, provocând victime prin bolnavi şi răniţi.

Pe frontul Uaiag şi Celga ciocniri cu rezultate favorabile pentru noi: inamicul a părăsit pe teren câţiva morţi precum şi arme şi muniţii.

DESCURAJARE ŞI DISPERARE IN CAPITALA ROŞIE

Revolta populaţiei gata să izbucnească. Lumea moare de foame.

STOCKHOLM, 4 (Rador). — Corespondentul agenţiei DNB. transmite:

Situaţia la Moscova este caracterizată printr'o atmosferă vecină cu panica, scrie ziarul AFTON BLADET intr'un articol trimis de corespondentul său din Ankara, bazat pe informaţiuni culese din cercurile observatorilor neutri din Moscova.

După ce i s'a ascuns multă vreme situaţia reală, populaţia din Moscova a luat cunoştinţă de realitate intr'un chip fulgerător şi brutal. Evacuarea capitalei de către guvern şi de funcţionarii superiori a stârnit in oraş o fierbere care din moment in moment ar putea da loc unei explozii. Pedepse grozave sunt prevăzute pentru cei care ar incerca să părăsească oraşul.

Pe de altă parte, se constată că n'au fost luate la timp măsurile necesare pentru a se face faţă unei lipse de alimente ce dăinueşte la Moscova. Organele administrative, in marea lor majoritate, au incetat de a funcţiona. Plata lefurilor funcţionarilor şi muncitorilor nu se mai face decât foarte rar şi in mod cu totul neregulat.

Menţinerea ordinei este asigurată de forţele armate, deoarece poliţia nu mai este suficientă pentru aceasta: totuşi militarii nu indrăznesc să intervină prea făţiş pentru reprimarea nenumăratele manifestări de descurajare şi de disperare.

Noui batalioane de legionari italieni spre frontul de răsărit

ROMA 3 (Rador). — Batalioane speciale de miliţii au plecat Luni dimineaţă spre frontul de operaţii, după ce au fost trecute in revistă de către generalul Cavallero, şeful statului major general şi de către şeful statului major al miliţiilor.

Inainte de a se indrepta spre gara Termini, batalioanele au defilat in Piaţa Venezzia in faţa mormântului eroului necunoscut.

La plecare legionarii au fost aclamaţi de o imensă mulţime.

Bolşevicii din Leningrad în situaţie disperată

STOCKHOLM, 4 (Tel. part.). Cu toate ordinele stricte date armatelor din Leningrad de a rezista până in ultima clipă, rezultă din ultimele ştiri primite că pentru forţele incercuite in marele oraş sovietic se pune acut problema capitulării.

Mai mult chiar decât criza alimentelor, incepe să se resimtă lipsa aviaţiei şi a muniţiilor.

Comandamentul sovietic pus in curent cu gravitatea situaţiei, nu a dat incă nici un răspuns la apelurile disperate ale celor din Leningrad.

FLOTA SOVIETICĂ A PĂRĂSIT PORTUL SEVASTOPOL

TOKIO (Tel. part.). — Plecarea grabnică a flotei sovietice din Sevastopol indică faptul că de pe acum Comandamentul sovietic socoteşte marele port din Sudul Crimeei iremediabil pierdut.

ANARHIA IA PROPORŢII LA MOSCOVA

Sovieticii sunt convinşi că Moscova nu va mai putea rezista presiunii germane

ANKARA, 4 (Tel. part.) — OBSERVATORII NEUTRI DIN MOSCOVA ANUNTA CA ANARHIA IA PROPORTII IN CAPITALA SOVIETICA. POPULAŢIA TERORIZATA, CERE INSISTENT SA PARASEASCA ORAŞUL ODATA CU GRUPURILE TOT MAI NUMEROASE DE FUNCŢIONARI AUTORIZAŢI SA PLECE.

MORALUL ESTE FOARTE SCĂZUT; ATAT IN CERCURILE CIVILE CAT ŞI IN CELE MILITARE EXISTA CONVINGEREA CĂ RESTUL ARMATELOR CE APARA MOSCOVA NU VOR MAI PUTEA REZISTA PRESIUNIII GERMANE DECAT SCURTA VREME.

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE AL MUNCII, Str. Sărindar No. 5-7-9